

Menon

St. 70a

[Μένων]: ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ Σώκρατες, ἄρα διδασκτὸν ἡ ἀρετὴ; ἢ οὐ διδασκτὸν ἀλλ' ἀσκητόν; ἢ οὔτε ἀσκητόν οὔτε μαθητόν, ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ ἄλλω τινὶ τρόπῳ; ὦ Μένων, πρὸ τοῦ μὲν Θετταλοὶ εὐδόκιμοι ἦσαν ἐν τοῖς Ἑλλησιν καὶ ἐθαυμάζοντο ἐφ' ἱππικῇ τε καὶ πλούτῳ, [70b] νῦν δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ τοῦ σοῦ ἐταίρου Ἀριστίππου πολῖται Λαρισαῖοι. τούτου δὲ ὑμῖν αἰτιὸς ἐστὶ Γοργίας· ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐραστὰς ἐπὶ σοφίᾳ εἵληφεν Ἀλευαδῶν τε τοὺς πρῶτους, ὧν ὁ σὸς ἐραστής ἐστὶν Ἀριστίππος, καὶ τῶν ἄλλων Θετταλῶν. καὶ δὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔθος ὑμᾶς εἵθικεν, ἀφόβως τε καὶ μεγαλοπρεπῶς ἀποκρίνεσθαι ἐάν τις τι ἔρηται, ὥσπερ εἰκὸς τοὺς εἰδότας, [70c] ἅτε καὶ αὐτὸς παρέχων αὐτὸν ἐρωτᾶν τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ ὅτι ἂν τις βούληται, καὶ οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀποκρινόμενος.

St. 71a

[Σωκράτης]: ἐνθάδε δέ, ὦ φίλε Μένων, τὸ ἐναντίον περιέστηκεν· ὥσπερ αὐχμὸς τις τῆς σοφίας γέγονεν, καὶ κινδυνεύει ἐκ τῶνδε τῶν τόπων παρ' ὑμᾶς οἴχεσθαι ἡ σοφία. εἰ γοῦν τινα ἐθέλεις οὕτως ἐρέσθαι τῶν ἐνθάδε, οὐδεὶς ὅστις οὐ γελάσεται καὶ ἐρεῖ· ὦ ξένε, κινδυνεύω σοι δοκεῖν μακάριός τις εἶναι— ἀρετὴν γοῦν εἴτε διδασκτὸν εἶθ' ὅτῳ τρόπῳ παραγίγνεται εἰδέναι— ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω εἴτε διδασκτὸν εἴτε μὴ διδασκτὸν εἰδέναι, ὥστ' οὐδὲ αὐτὸ ὅτι ποτ' ἐστὶ τὸ παράπαν ἀρετὴ τυγχάνω εἰδώς. ἐγὼ [71b] οὖν καὶ αὐτός, ὦ Μένων, οὕτως ἔχω· συμπένομαι τοῖς πολίταις τούτου τοῦ πράγματος, καὶ ἐμαυτὸν καταμέμφομαι ὡς οὐκ εἰδώς περὶ ἀρετῆς τὸ παράπαν· ὃ δὲ μὴ οἶδα τί ἐστίν, πῶς ἂν ὁποῖόν γέ τι εἰδείην; ἢ δοκεῖ σοι οἶόν τε εἶναι, ὅστις Μένωνα μὴ γινώσκει τὸ παράπαν ὅστις ἐστίν, τοῦτον εἰδέναι εἴτε καλὸς εἴτε πλούσιος εἴτε καὶ γενναῖός ἐστιν, εἴτε καὶ τάναντία τούτων; δοκεῖ σοι οἶόν τ' εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ σύ, ὦ Σώκρατες, ἀληθῶς οὐδ' [71c] ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν οἶσθα, ἀλλὰ ταῦτα περὶ σοῦ καὶ οἶκαδε ἀπαγγέλλωμεν; μὴ μόνον γε, ὦ ἐταῖρε, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὐδ' ἄλλω πῶ ἐνέτυχον εἰδότε, ὡς ἐμοὶ δοκῶ. τί δέ; Γοργία οὐκ ἐνέτυχες ὅτε ἐνθάδε ἦν; ἔγωγε. εἴτα οὐκ ἐδόκει σοι εἰδέναι; οὐ πάνυ εἰμὶ μνήμων, ὦ Μένων, ὥστε οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐν τῷ παρόντι πῶς μοι τότε ἔδοξεν. ἀλλ' ἴσως ἐκεῖνός τε οἶδε, καὶ σὺ ἂ ἐκεῖνος ἔλεγε· ἀνάμνησον οὖν με [71d] πῶς ἔλεγεν. εἰ δὲ βούλει, αὐτὸς εἰπέ· δοκεῖ γὰρ δήπου σοι ἅπερ ἐκείνων. ἔμοιγε. ἐκεῖνον μὲν τοῖνυν ἐώμεν, ἐπειδὴ καὶ ἅπεστιν· σὺ δὲ αὐτός, ὦ πρὸς θεῶν, Μένων, τί φῆς ἀρετὴν εἶναι; εἶπον καὶ μὴ φθονήσης, ἵνα εὐτυχέστατον ψεῦσμα ἐψευσμένος ὦ, ἂν φανῆς σὺ μὲν εἰδώς καὶ Γοργίας, ἐγὼ δὲ εἰρηκῶς μηδενὶ πώποτε εἰδότε ἐντετυχηκέναί.

St. 72a

[Σωκράτης]: ἀλλ' [71e] οὐ χαλεπόν, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν. πρῶτον μὲν, εἰ βούλει ἀνδρὸς ἀρετὴν, ῥάδιον, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἀνδρὸς ἀρετὴ, ἱκανὸν εἶναι τὰ τῆς πόλεως πράττειν, καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δ' ἐχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτον παθεῖν. εἰ δὲ βούλει γυναικὸς ἀρετὴν, οὐ χαλεπὸν διελθεῖν, ὅτι δεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν εὖ οἰκεῖν, σῶζουσάν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὔσαν τοῦ ἀνδρός. καὶ ἄλλη ἐστὶν παιδὸς ἀρετὴ, καὶ θηλείας καὶ ἄρρενος, καὶ πρεσβυτέρου ἀνδρός, εἰ μὲν βούλει, ἐλευθέρου, εἰ δὲ βούλει, δούλου. καὶ ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταί εἰσιν, ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἐστίν· καθ' ἐκάστην γὰρ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἡλικιῶν πρὸς ἕκαστον ἔργον ἐκάστῳ ἡμῶν ἡ ἀρετὴ ἐστίν, ὡσαύτως δὲ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, καὶ ἡ κακία. πολλῇ γέ τινι εὐτυχίᾳ ἔοικα κεχρηῆσθαι, ὦ Μένων, εἰ μίαν ζητῶν ἀρετὴν σμῆνός τι ἀνηύρηκα ἀρετῶν παρὰ σοὶ κείμενον. ἀτάρ, ὦ Μένων, κατὰ ταύτην τὴν εἰκόνα τὴν περὶ [72b] τὰ σμῆνη, εἴ μου ἐρομένου μελίττης περὶ οὐσίας ὅτι ποτ' ἐστίν, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἔλεγες αὐτὰς εἶναι, τί ἂν ἀπεκρίνω μοι, εἴ σε ἡρόμην· ἄρα τούτῳ φῆς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς εἶναι καὶ διαφερούσας ἀλλήλων, τῷ μελίττας εἶναι; ἢ τούτῳ μὲν οὐδὲν διαφέρουσιν, ἄλλω δέ τῳ, οἶον ἢ κάλλει ἢ μεγέθει ἢ ἄλλω τῷ τῶν τοιούτων; εἰπέ, τί ἂν ἀπεκρίνω οὕτως ἐρωτηθεὶς; τοῦτ' ἔγωγε,

ὅτι οὐδὲν διαφέρουσιν, ἢ μέλιτται εἰσίν, ἢ ἐτέρα τῆς ἐτέρας. εἰ [72c] οὖν εἶπον μετὰ ταῦτα· τοῦτο τοίνυν μοι αὐτὸ εἶπέ, ὦ Μένων· ὥ οὐδὲν διαφέρουσιν ἀλλὰ ταυτόν εἰσιν ἅπασαι, τί τοῦτο φῆς εἶναι; εἶχες δήπου ἂν τί μοι εἰπεῖν; ἔγωγε. οὕτω δὴ καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν· κἂν εἰ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ εἰσιν, ἔν γέ τι εἶδος ταυτόν ἅπασαι ἔχουσιν δι’ ὃ εἰσὶν ἀρεταί, εἰς ὃ καλῶς που ἔχει ἀποβλέψαντα τὸν ἀποκρινόμενον τῷ ἐρωτήσαντι ἐκεῖνο δηλῶσαι, ὃ τυγχάνει οὕσα [72d] ἀρετῇ· ἢ οὐ μανθάνεις ὅτι λέγω; δοκῶ γέ μοι μανθάνειν· οὐ μέντοι ὡς βούλομαί γε πῶ κατέχω τὸ ἐρωτώμενον. πότερον δὲ περὶ ἀρετῆς μόνον σοι οὕτω δοκεῖ, ὦ Μένων, ἄλλη μὲν ἀνδρὸς εἶναι, ἄλλη δὲ γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων, ἢ καὶ περὶ ὑγιείας καὶ περὶ μεγέθους καὶ περὶ ἰσχύος ὡσαύτως; ἄλλη μὲν ἀνδρὸς δοκεῖ σοι εἶναι ὑγίεια, ἄλλη δὲ γυναικός; ἢ ταυτόν πανταχοῦ εἶδος ἐστίν, ἐάνπερ ὑγίεια [72e] ἢ, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἐάντε ἐν ἄλλῳ ὅτῳ οὖν ἢ; ἡ αὐτὴ μοι δοκεῖ ὑγιεῖα γε εἶναι καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. οὐκοῦν καὶ μέγεθος καὶ ἰσχύς; ἐάνπερ ἰσχυρὰ γυνὴ ἢ, τῷ αὐτῷ εἶδει καὶ τῇ αὐτῇ ἰσχυροῦ ἰσχυρὰ ἔσται; τὸ γὰρ τῇ αὐτῇ τοῦτο λέγω· οὐδὲν διαφέρει πρὸς τὸ ἰσχύς εἶναι ἢ ἰσχύς, ἐάντε ἐν ἀνδρὶ ἢ ἐάντε ἐν γυναικί. ἢ δοκεῖ τί σοι διαφέρειν; οὐκ ἔμοιγε.

St. 73a

[Σωκράτης]: ἡ δὲ ἀρετὴ πρὸς τὸ ἀρετὴ εἶναι διοίσει τι, ἐάντε ἐν παιδί ἢ ἐάντε ἐν πρεσβύτῃ, ἐάντε ἐν γυναικί ἐάντε ἐν ἀνδρί; ἔμοιγέ πως δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, τοῦτο οὐκέτι ὁμοιον εἶναι τοῖς ἄλλοις τούτοις. τί δέ; οὐκ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν ἔλεγε πόλιν εὖ διοικεῖν, γυναικὸς δὲ οἰκίαν; ἔγωγε. ἄρ’ οὖν οἷόν τε εὖ διοικεῖν ἢ πόλιν ἢ οἰκίαν ἢ ἄλλο ὅτιοῦν, μὴ σωφρόνως καὶ δικαίως διοικοῦντα; οὐ δῆτα. οὐκοῦν [73b] ἄνπερ δικαίως καὶ σωφρόνως διοικῶσιν, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη διοικήσουσιν; ἀνάγκη. τῶν αὐτῶν ἄρα ἀμφοτέρωθεν δέονται, εἴπερ μέλλουσιν ἀγαθοὶ εἶναι, καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀνὴρ, δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης φαίνονται. τί δὲ παῖς καὶ πρεσβύτερος; μὴν ἀκόλαστοι ὄντες καὶ ἄδικοι ἀγαθοὶ ἂν ποτε γένοιτο; οὐ δῆτα. ἀλλὰ σώφρονες καὶ δίκαιοι; [73c] ναί. πάντες ἄρ’ ἀνθρώποι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀγαθοὶ εἰσιν· τῶν αὐτῶν γὰρ τυχόντες ἀγαθοὶ γίνονται. ἔοικε. οὐκ ἂν δήπου, εἴ γε μὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἦν αὐτῶν, τῷ αὐτῷ ἂν τρόπῳ ἀγαθοὶ ἦσαν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ τοίνυν ἡ αὐτὴ ἀρετὴ πάντων ἐστίν, πειρῶ εἰπεῖν καὶ ἀναμνησθῆναι τί αὐτό φησι Γοργίας εἶναι καὶ σὺ μετ’ ἐκείνου. τί ἄλλο γ’ ἢ ἄρχειν οἷόν τ’ εἶναι τῶν ἀνθρώπων; εἴπερ [73d] ἔν γέ τι ζητεῖς κατὰ πάντων. ἀλλὰ μὴν ζητῶ γε. ἀλλ’ ἄρα καὶ παιδὸς ἢ αὐτὴ ἀρετὴ, ὦ Μένων, καὶ δούλου, ἄρχειν οἷω τε εἶναι τοῦ δεσπότου, καὶ δοκεῖ σοι ἔτι ἂν δοῦλος εἶναι ὁ ἄρχων; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. οὐ γὰρ εἰκός, ὦ ἄριστε· ἔτι γὰρ καὶ τόδε σκόπει. ἄρχειν φῆς οἷόν τ’ εἶναι. οὐ προσθήσομεν αὐτόσε τὸ δικαίως, ἀδίκως δὲ μή; οἶμαι ἔγωγε· ἢ γὰρ δικαιοσύνη, ὦ Σώκρατες, ἀρετὴ ἐστίν. πότερον [73e] ἀρετὴ, ὦ Μένων, ἢ ἀρετὴ τις; πῶς τοῦτο λέγεις; ὡς περὶ ἄλλου ὁτιοῦν. οἷον, εἰ βούλει, στρογγυλότητος πέρι εἵποιμ’ ἂν ἔγωγε ὅτι σχῆμά τί ἐστίν, οὐχ οὕτως ἀπλῶς ὅτι σχῆμα. διὰ ταῦτα δὲ οὕτως ἂν εἵποισι, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστι σχήματα. ὀρθῶς γε λέγων σύ, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ λέγω οὐ μόνον δικαιοσύνην ἀλλὰ καὶ ἄλλας εἶναι ἀρετάς.

St. 74a

[Σωκράτης]: τίνας ταύτας; εἶπέ. οἷον καὶ ἐγὼ σοι εἵποισι ἂν καὶ ἄλλα σχήματα, εἴ με κελεύεις· καὶ σὺ οὖν ἐμοὶ εἶπε ἄλλας ἀρετάς. ἡ ἀνδρεία τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ ἀρετὴ εἶναι καὶ σωφροσύνη καὶ σοφία καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ ἄλλαι πάμπολλαι. πάλιν, ὦ Μένων, ταυτόν πεπόνθαμεν· πολλὰς αὖ ἠυρήκαμεν ἀρετάς μίαν ζητοῦντες, ἄλλον τρόπον ἢ νυνδὴ· τὴν δὲ μίαν, ἢ διὰ πάντων τούτων ἐστίν, οὐ δυνάμεθα ἀνευρεῖν. οὐ γὰρ δύναμαί πῶ, ὦ Σώκρατες, ὡς σὺ ζητεῖς, μίαν [74b] ἀρετὴν λαβεῖν κατὰ πάντων, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις. εἰκότες γε· ἀλλ’ ἐγὼ προθυμήσομαι, ἐὰν οἶός τ’ ὦ, ἡμᾶς προβιβάσαι. μανθάνεις γάρ που ὅτι οὕτως ἔχει περὶ παντός· εἴ τίς σε ἀνέροιτο τοῦτο ὃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τί ἐστίν σχῆμα, ὦ Μένων; εἰ αὐτῷ εἶπες ὅτι στρογγυλότης, εἴ σοι εἶπεν ἅπερ ἐγὼ, πότερον σχῆμα ἢ στρογγυλότης ἐστίν ἢ σχῆμά τι; εἶπες δήπου ἂν ὅτι σχῆμά τι. πάνυ γε. οὐκοῦν [74c] διὰ ταῦτα, ὅτι καὶ ἄλλα ἔστιν σχήματα; ναί. καὶ εἴ γε προσανηρώτα σε ὅποια, ἔλεγε ἄν; ἔγωγε. καὶ αὖ εἰ περὶ χρώματος ὡσαύτως ἀνήρετο ὅτι ἐστίν, καὶ εἰπόντος σου ὅτι τὸ λευκόν, μετὰ ταῦτα ὑπέλαβεν ὁ ἐρωτῶν· πότερον τὸ λευκὸν χρῶμά ἐστίν ἢ χρῶμά τι; εἶπες ἂν ὅτι χρῶμά τι, διότι καὶ ἄλλα τυγχάνει ὄντα; ἔγωγε. καὶ εἴ γε σε ἐκέλευε λέγειν ἄλλα χρώματα, ἔλεγε ἂν

[74d] ἄλλα, ἃ οὐδὲν ἦττον τυγχάνει ὄντα χρώματα τοῦ λευκοῦ; ναί. εἰ οὖν ὥσπερ ἐγὼ μετῆι τὸν λόγον, καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀεὶ εἰς πολλὰ ἀφικνούμεθα, ἀλλὰ μή μοι οὕτως, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ταῦτα ἐνὶ τινι προσαγορεύεις ὀνόματι, καὶ φῆς οὐδὲν αὐτῶν ὅτι οὐ σχῆμα εἶναι, καὶ ταῦτα καὶ ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, ὅτι ἐστὶν τοῦτο ὃ οὐδὲν ἦττον κατέχει τὸ στρογγύλον ἢ τὸ εὐθύ, ὃ δὴ ὀνομάζεις σχῆμα καὶ [74e] οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον σχῆμα εἶναι ἢ τὸ εὐθύ; ἢ οὐχ οὕτω λέγεις; ἔγωγε. ἄρ' οὖν, ὅταν οὕτω λέγῃς, τότε οὐδὲν μᾶλλον φῆς τὸ στρογγύλον εἶναι στρογγύλον ἢ εὐθύ, οὐδὲ τὸ εὐθύ εὐθύ ἢ στρογγύλον; οὐ δῆπου, ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ μὴν σχῆμά γε οὐδὲν μᾶλλον φῆς εἶναι τὸ στρογγύλον τοῦ εὐθέος, οὐδὲ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου. ἀληθῆ λέγεις.

St. 75a

[Μένων]: τί ποτε οὖν τοῦτο οὗ τοῦτο ὀνομά ἐστιν, τὸ σχῆμα; πειρῶ λέγειν. εἰ οὖν τῷ ἐρωτῶντι οὕτως ἢ περὶ σχήματος ἢ χρώματος εἶπες ὅτι ἀλλ' οὐδὲ μανθάνω ἔγωγε ὅτι βούλει, ὦ ἄνθρωπε, οὐδὲ οἶδα ὅτι λέγεις, ἴσως ἂν ἐθαύμασε καὶ εἶπεν· οὐ μανθάνεις ὅτι ζητῶ τὸ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ταυτόν; ἢ οὐδὲ ἐπὶ τούτοις, ὦ Μένων, ἔχοις ἂν εἰπεῖν, εἴ τίς σε ἐρωτῶ· τί ἐστὶν ἐπὶ τῷ στρογγύλῳ καὶ εὐθεῖ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις, ἃ δὴ σχήματα καλεῖς, ταυτόν ἐπὶ πᾶσιν; πειρῶ εἰπεῖν, ἵνα καὶ γένηταί σοι μελέτη πρὸς τὴν περὶ τῆς ἀρετῆς ἀπόκρισιν. μή, [75b] ἀλλὰ σύ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ. βούλει σοι χαρίσωμαι; πάνυ γε. ἐθέλῃς οὖν καὶ σὺ ἐμοὶ εἰπεῖν περὶ τῆς ἀρετῆς; ἔγωγε. προθυμητέον τοίνυν· ἄξιον γάρ. πάνυ μὲν οὖν. φέρε δὴ, πειρώμεθ' ἀποκρίσθαι τί ἐστὶν σχῆμα. σκόπει οὖν εἰ τόδε ἀποδέχηται αὐτὸ εἶναι· ἔστω γὰρ δὴ ἡμῖν τοῦτο σχῆμα, ὃ μόνον τῶν ὄντων τυγχάνει χρώματι ἀεὶ ἐπόμενον. ἰκανῶς σοι, ἢ ἄλλως πως ζητεῖς; ἐγὼ γὰρ κἂν [75c] οὕτως ἀγαπῶν εἴ μοι ἀρετὴν εἴποις. ἀλλὰ τοῦτό γε εὐθες, ὦ Σώκρατες. πῶς λέγεις; ὅτι σχῆμά πού ἐστιν κατὰ τὸν σὸν λόγον ὃ ἀεὶ χρόα ἔπεται. εἶεν· εἰ δὲ δὴ τὴν χρόαν τις μὴ φαίῃ εἰδέναι, ἀλλὰ ὡσαύτως ἀποροῖ ὥσπερ περὶ τοῦ σχήματος, τί ἂν οἶε σοι ἀποκεκρίσθαι; τάληθ' ἔγωγε· καὶ εἰ μὲν γε τῶν σοφῶν τις εἴη καὶ ἐριστικῶν τε καὶ ἀγωνιστικῶν ὁ ἐρόμενος, εἴποιμ' ἂν αὐτῷ [75d] ὅτι ἐμοὶ μὲν εἴρηται· εἰ δὲ μὴ ὀρθῶς λέγω, σὸν ἔργον λαμβάνειν λόγον καὶ ἐλέγχειν. εἰ δὲ ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ σὺ νυνὶ φίλοι ὄντες βούλοιντο ἀλλήλοις διαλέγεσθαι, δεῖ δὴ πρῶτον πῶς καὶ διαλεκτικώτερον ἀποκρίνεσθαι. ἔστι δὲ ἴσως τὸ διαλεκτικώτερον μὴ μόνον τάληθ' ἀποκρίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνων ὧν ἂν προσομολογῇ εἰδέναι ὁ ἐρωτῶμενος. πειράσομαι δὴ καὶ ἐγὼ σοι οὕτως εἰπεῖν. λέγε [75e] γάρ μοι· τελευτὴν καλεῖς τι; τοιόνδε λέγω οἷον πέρας καὶ ἔσχατον— πάντα ταῦτα ταυτόν τι λέγω· ἴσως δ' ἂν ἡμῖν Πρόδικος διαφέροίτο, ἀλλὰ σύ γέ που καλεῖς πεπεράνθαι τι καὶ τετελευτηκέναι— τὸ τοιοῦτον βούλομαι λέγειν, οὐδὲν ποικίλον. ἀλλὰ καλῶ, καὶ οἶμαι μανθάνειν ὃ λέγεις.

St. 76a

[Σωκράτης]: τί δ'; ἐπίπεδον καλεῖς τι, καὶ ἕτερον αὖ στερεόν, οἷον ταῦτα τὰ ἐν ταῖς γεωμετρίαις; ἔγωγε καλῶ. ἤδη τοίνυν ἂν μάθοις μου ἐκ τούτων σχῆμα ὃ λέγω. κατὰ γὰρ παντὸς σχήματος τοῦτο λέγω, εἰς ὃ τὸ στερεὸν περαίνει, τοῦτ' εἶναι σχῆμα· ὅπερ ἂν συλλαβὼν εἴποιμι στερεοῦ πέρας σχῆμα εἶναι. τὸ δὲ χρῶμα τί λέγεις, ὦ Σώκρατες; ὑβριστὴς γ' εἶ, ὦ Μένων· ἀνδρὶ πρεσβύτῃ πράγματα προστάτεις ἀποκρίνεσθαι, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐθέλεις ἀναμνησθεῖς [76b] εἰπεῖν ὅτι ποτε λέγει Γοργίας ἀρετὴν εἶναι. ἀλλ' ἐπειδὴ μοι σὺ τοῦτ' εἴπῃς, ὦ Σώκρατες, ἐρῶ σοι. κἂν κατακεκαλυμμένος τις γνοίῃ, ὦ Μένων, διαλεγόμενου σου, ὅτι καλὸς εἶ καὶ ἐρασταί σοι ἔτι εἰσίν. τί δὴ; ὅτι οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐπιτάτεις ἐν τοῖς λόγοις, ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τρυφῶντες, ἅτε τυραννεύοντες ἕως ἂν ἐν ὥρᾳ [76c] ᾤσιν, καὶ ἅμα ἐμοῦ ἴσως κατέγνωκας ὅτι εἰμὶ ἡττων τῶν καλῶν· χαριεῖσθαι οὖν σοι καὶ ἀποκρινεῖσθαι. πάνυ μὲν οὖν χάρισαι. βούλει οὖν σοι κατὰ Γοργίαν ἀποκρίνωμαι, ἢ ἂν σὺ μάλιστα ἀκολουθήσῃς; βούλομαι· πῶς γὰρ οὐ; οὐκοῦν λέγετε ἀπορροὰς τινὰς τῶν ὄντων κατὰ ἔμπεδοκλέα; σφόδρα γε. καὶ πόρους εἰς οὓς καὶ δι' ὧν αἱ ἀπορροαὶ πορεύονται; πάνυ γε. καὶ τῶν ἀπορροῶν τὰς μὲν ἀρμόττειν ἐνίοις τῶν [76d] πόρων, τὰς δὲ ἐλάττους ἢ μεῖζους εἶναι; ἔστι ταῦτα. οὐκοῦν καὶ ὅψιν καλεῖς τι; ἔγωγε. ἐκ τούτων δὴ σύνες ὃ τοι λέγω, ἔφη Πίνδαρος. ἔστιν γὰρ χρόα ἀπορροὴ σχημάτων ὅψει σύμμετρος καὶ αἰσθητός. ἄριστά μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, ταύτην τὴν ἀπόκρισιν εἰρηκέναι. ἴσως γάρ σοι κατὰ συνθήειαν εἴρηται· καὶ ἅμα οἶμαι ἐννοεῖς ὅτι ἔχοις ἂν ἐξ αὐτῆς εἰπεῖν καὶ φωνὴν ὃ ἔστι, καὶ [76e] ὁσμὴν καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν τοιούτων. πάνυ μὲν οὖν.

τραγική γάρ ἐστίν, ὦ Μένων, ἡ ἀπόκρισις, ὥστε ἀρέσκει σοι μάλλον ἢ ἡ περὶ τοῦ σχήματος. ἔμοιγε. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὦ παῖ Ἀλεξιδήμου, ὡς ἐγὼ ἐμαυτὸν πείθω, ἀλλ' ἐκείνη βελτίων· οἶμαι δὲ οὐδ' ἂν σοὶ δόξαι, εἰ μή, ὥσπερ χθὲς ἔλεγες, ἀναγκαῖόν σοι ἀπιέναι πρὸ τῶν μυστηρίων, ἀλλ' εἰ περιμέναις τε καὶ μνηθεΐης.

St. 77a

[Μένων]: ἀλλὰ περιμένοιμ' ἄν, ὦ Σώκρατες, εἴ μοι πολλὰ τοιαῦτα λέγοις. ἀλλὰ μὴν προθυμίας γε οὐδὲν ἀπολείψω, καὶ σοῦ ἔνεκα καὶ ἐμαυτοῦ, λέγων τοιαῦτα· ἀλλ' ὅπως μὴ οὐχ οἷός τ' ἔσομαι πολλὰ τοιαῦτα λέγειν. ἀλλ' ἴθι δὴ πειρῶ καὶ σὺ ἐμοὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδοῦναι, κατὰ ὅλου εἰπὼν ἀρετῆς πέρι ὅτι ἐστίν, καὶ παῦσαι πολλὰ ποιῶν ἐκ τοῦ ἐνός, ὅπερ φασὶ τοὺς συντρίβοντάς τι ἐκάστοτε οἱ σκώπτοντες, ἀλλὰ ἐάσας ὅλην καὶ ὑγιῇ εἰπὲ τί ἐστίν ἀρετὴ. τὰ δέ γε παραδείγματα [77b] παρ' ἐμοῦ εἴληφας. δοκεῖ τοίνυν μοι, ὦ Σώκρατες, ἀρετὴ εἶναι, καθάπερ ὁ ποιητὴς λέγει, χαίρειν τε καλοῖσι καὶ δύνασθαι· καὶ ἐγὼ τοῦτο λέγω ἀρετὴν, ἐπιθυμοῦντα τῶν καλῶν δυνατὸν εἶναι πορίζεσθαι. ἄρα λέγεις τὸν τῶν καλῶν ἐπιθυμοῦντα ἀγαθῶν ἐπιθυμητὴν εἶναι; μάλιστά γε. ἄρα ὡς ὄντων τινῶν οἱ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, ἐτέρων δὲ οἱ τῶν ἀγαθῶν; [77c] οὐ πάντες, ὦριστε, δοκοῦσί σοι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμεῖν; οὐκ ἔμοιγε. ἀλλὰ τινες τῶν κακῶν; ναί. οἰόμενοι τὰ κακὰ ἀγαθὰ εἶναι, λέγεις, ἢ καὶ γινώσκοντες ὅτι κακὰ ἐστίν ὅμως ἐπιθυμοῦσιν αὐτῶν; ἀμφοτέρω ἔμοιγε δοκοῦσιν. ἢ γὰρ δοκεῖ τίς σοι, ὦ Μένων, γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστίν ὅμως ἐπιθυμεῖν αὐτῶν; μάλιστα. τί ἐπιθυμεῖν λέγεις; ἢ γενέσθαι αὐτῶ; γενέσθαι· τί γὰρ ἄλλο; [77d] πότερον ἡγούμενος τὰ κακὰ ὠφελεῖν ἐκείνον ὃ ἂν γένηται, ἢ γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι βλάπτει ὃ ἂν παρῇ; εἰσὶ μὲν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν, εἰσὶν δὲ καὶ οἱ γινώσκοντες ὅτι βλάπτει. ἢ καὶ δοκοῦσί σοι γινώσκων τὰ κακὰ ὅτι κακὰ ἐστίν οἱ ἡγούμενοι τὰ κακὰ ὠφελεῖν; οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τοῦτό γε. οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτοι μὲν οὐ τῶν κακῶν ἐπιθυμοῦσιν, οἱ [77e] ἀγνοοῦντες αὐτά, ἀλλὰ ἐκείνων ἃ ὦντο ἀγαθὰ εἶναι, ἔστιν δὲ ταῦτά γε κακὰ· ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες αὐτὰ καὶ οἰόμενοι ἀγαθὰ εἶναι δῆλον ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν. ἢ οὐ; κινδυνεύουσιν οὗτοί γε. τί δέ; οἱ τῶν κακῶν μὲν ἐπιθυμοῦντες, ὡς φῆς σύ, ἡγούμενοι δὲ τὰ κακὰ βλάπτειν ἐκείνον ὃ ἂν γένηται, γινώσκουσιν δήπου ὅτι βλαβήσονται ὑπ' αὐτῶν;

St. 78a

[Μένων]: ἀνάγκη. ἀλλὰ τοὺς βλαπτομένους οὗτοι οὐκ οἴονται ἀθλίους εἶναι καθ' ὅσον βλάπτονται; καὶ τοῦτο ἀνάγκη. τοὺς δὲ ἀθλίους οὐ κακοδαίμονας; οἶμαι ἔγωγε. ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ἄθλιος καὶ κακοδαίμων εἶναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. οὐκ ἄρα βούλεται, ὦ Μένων, τὰ κακὰ οὐδεὶς, εἴπερ μὴ βούλεται τοιοῦτος εἶναι. τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν ἄθλιον εἶναι ἢ ἐπιθυμεῖν τε τῶν κακῶν καὶ κτᾶσθαι; κινδυνεύεις ἀληθῆ [78b] λέγειν, ὦ Σώκρατες· καὶ οὐδεὶς βούλεσθαι τὰ κακὰ. οὐκοῦν νυνδὴ ἔλεγες ὅτι ἔστιν ἡ ἀρετὴ βούλεσθαι τε τάγαθὰ καὶ δύνασθαι; εἶπον γάρ. οὐκοῦν τοῦ λεχθέντος τὸ μὲν βούλεσθαι πᾶσιν ὑπάρχει, καὶ ταύτῃ γε οὐδὲν ὁ ἕτερος τοῦ ἐτέρου βελτίων; φαίνεται. ἀλλὰ δῆλον ὅτι εἴπερ ἐστὶ βελτίων ἄλλος ἄλλου, κατὰ τὸ δύνασθαι ἂν εἴη ἀμείνων. πάνυ γε. τοῦτ' ἔστιν ἄρα, ὡς ἔοικε, κατὰ τὸν σὸν λόγον ἀρετὴ, δύναμις [78c] τοῦ πορίζεσθαι τάγαθὰ. παντάπασί μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, οὕτως ἔχειν ὡς σὺ νῦν ὑπολαμβάνεις. ἴδωμεν δὴ καὶ τοῦτο εἰ ἀληθὲς λέγεις· ἴσως γὰρ ἂν εὖ λέγοις. τάγαθὰ φῆς οἷόν τ' εἶναι πορίζεσθαι ἀρετὴν εἶναι; ἔγωγε. ἀγαθὰ δὲ καλεῖς οὐχὶ οἷον ὑγίειάν τε καὶ πλοῦτον; καὶ χρυσίον λέγω καὶ ἀργύριον κτᾶσθαι καὶ τιμὰς ἐν πόλει καὶ ἀρχάς. μὴ ἄλλ' ἅττα λέγεις τάγαθὰ ἢ τὰ τοιαῦτα; οὐκ, ἀλλὰ πάντα [78d] λέγω τὰ τοιαῦτα. εἶεν· χρυσίον δὲ δὴ καὶ ἀργύριον πορίζεσθαι ἀρετὴ ἐστίν, ὡς φησι Μένων ὁ τοῦ μεγάλου βασιλέως πατρικὸς ξένος. πότερον προστιθεῖς τούτῳ τῷ πόρῳ, ὦ Μένων, τὸ δικαίως καὶ ὀσίως, ἢ οὐδὲν σοι διαφέρει, ἀλλὰ κἂν ἀδίκως τις αὐτὰ πορίζεται, ὁμοίως σὺ αὐτὰ ἀρετὴν καλεῖς; οὐ δήπου, ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ κακίαν. πάντως δήπου. δεῖ ἄρα, ὡς ἔοικε, τούτῳ τῷ πόρῳ δικαιοσύνην ἢ σωφροσύνην ἢ ὁσιότητα [78e] προσεῖναι, ἢ ἄλλο τι μῶριον ἀρετῆς· εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσται ἀρετὴ, καίπερ ἐκπορίζουσα τάγαθὰ. πῶς γὰρ ἄνευ τούτων ἀρετὴ γένοιτ' ἂν; τὸ δὲ μὴ ἐκπορίζειν χρυσίον καὶ ἀργύριον, ὅταν μὴ δίκαιον ᾖ, μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ, οὐκ ἀρετὴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπορία; φαίνεται.

St. 79a

[Σωκράτης]: οὐδὲν ἄρα μᾶλλον ὁ πόρος τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἢ ἡ ἀπορία ἀρετῇ ἂν εἴη, ἀλλὰ, ὥς ἔοικεν, ὁ μὲν ἂν μετὰ δικαιοσύνης γίγνηται, ἀρετῇ ἔσται, ὁ δ' ἂν ἄνευ πάντων τῶν τοιούτων, κακία. δοκεῖ μοι ἀναγκαῖον εἶναι ὥς λέγεις. οὐκοῦν τούτων ἕκαστον ὀλίγον πρότερον μόνιον ἀρετῆς ἔφαμεν εἶναι, τὴν δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; ναί. εἴτα, ὦ Μένων, παίζεις πρὸς με; τί δὴ, ὦ Σώκρατες; ὅτι ἄρτι ἐμοῦ δεηθέντος σου μὴ καταγνύναι μηδὲ κερματίζειν τὴν ἀρετὴν, καὶ δόντος παραδείγματα καθ' ἃ δέοι ἀποκρίνεσθαι, τούτου μὲν ἡμέλησας, λέγεις δέ μοι ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν [79b] οἷόν τ' εἶναι τάγαθὰ πορίζεσθαι μετὰ δικαιοσύνης· τοῦτο δὲ φῆς μόνιον ἀρετῆς εἶναι; ἔγωγε. οὐκοῦν συμβαίνει ἐξ ὧν σὺ ὁμολογεῖς, τὸ μετὰ μορίου ἀρετῆς πράττειν ὅτι ἂν πράττη, τοῦτο ἀρετὴν εἶναι· τὴν γὰρ δικαιοσύνην μόνιον φῆς ἀρετῆς εἶναι, καὶ ἕκαστα τούτων. τί οὖν δὴ τοῦτο λέγω; ὅτι ἐμοῦ δεηθέντος ὅλον εἶπεν τὴν ἀρετὴν, αὐτὴν μὲν πολλοῦ δεῖς εἶπεν ὅτι ἐστίν, πᾶσαν δὲ φῆς πρᾶξιν ἀρετὴν εἶναι, ἄνπερ μετὰ μορίου ἀρετῆς [79c] πράττηται, ὥσπερ εἰρηκῶς ὅτι ἀρετὴ ἐστὶν τὸ ὅλον καὶ ἥδη γνωσμένου ἐμοῦ, καὶ ἐὰν σὺ κατακερματίζης αὐτὴν κατὰ μόρια. δεῖται οὖν σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ὦ φίλε Μένων, τί ἐστὶν ἀρετὴ, εἰ μετὰ μορίου ἀρετῆς πᾶσα πρᾶξις ἀρετὴ ἂν εἴη; τοῦτο γὰρ ἐστὶν λέγειν, ὅταν λέγῃ τις, ὅτι πᾶσα ἢ μετὰ δικαιοσύνης πρᾶξις ἀρετὴ ἐστὶν. ἢ οὐ δοκεῖ σοι πάλιν δεῖσθαι τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως, ἀλλ' οἷε τινα εἰδέναι μόνιον ἀρετῆς ὅτι ἐστίν, αὐτὴν μὴ εἰδότα; οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ [79d] γὰρ καὶ μέμνησαι, ὅτ' ἐγὼ σοι ἄρτι ἀπεκρινάμην περὶ τοῦ σχήματος, ἀπεβάλλομέν που τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν τὴν διὰ τῶν ἔτι ζητουμένων καὶ μήπω ὁμολογημένων ἐπιχειροῦσαν ἀποκρίνεσθαι. καὶ ὀρθῶς γε ἀπεβάλλομεν, ὦ Σώκρατες. μὴ τοίνυν, ὦ ἄριστε, μηδὲ σὺ ἔτι ζητουμένης ἀρετῆς ὅλης ὅτι ἐστὶν οἷου διὰ τῶν ταύτης μορίων ἀποκρινόμενος δηλώσειν αὐτὴν ὁπωσοῦν, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τούτῳ τῷ αὐτῷ τρόπῳ [79e] λέγων, ἀλλὰ πάλιν τῆς αὐτῆς δεήσεσθαι ἐρωτήσεως, τίνος ὄντος ἀρετῆς λέγεις ἢ λέγεις; ἢ οὐδὲν σοι δοκῶ λέγειν; ἔμοιγε δοκεῖς ὀρθῶς λέγειν. ἀποκρίναι τοίνυν πάλιν ἐξ ἀρχῆς· τί φῆς ἀρετὴν εἶναι καὶ σὺ καὶ ὁ ἐταῖρός σου;

St. 80a

[Μένων]: ὦ Σώκρατες, ἤκουον μὲν ἔγωγε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοι ὅτι σὺ οὐδὲν ἄλλο ἢ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν· καὶ νῦν, ὥς γέ μοι δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ φαρμάττεταις καὶ ἀτεχνῶς κατεπάδεις, ὥστε μεστὸν ἀπορίας γεγενέσθαι. καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι, ὁμοιότατος εἶναι τό τε εἶδος καὶ τᾶλλα ταύτη τῇ πλατεῖα νάρκη τῇ θαλαττίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη τὸν ἀεὶ πλησιάζοντα καὶ ἀπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ, καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοιοῦτόν τι πεποιηκέναι, ναρκᾶν· ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν [80b] ψυχὴν καὶ τὸ στόμα ναρκῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅτι ἀποκρίνωμαί σοι. καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμπόλλους λόγους εἴρηκα καὶ πρὸς πολλούς, καὶ πάνυ εὖ, ὥς γε ἐμαυτῷ ἐδόκουν· νῦν δὲ οὐδ' ὅτι ἐστὶν τὸ παράπαν ἔχω εἶπεν. καί μοι δοκεῖς εὖ βουλευέσθαι οὐκ ἐκπλέων ἐνθένδε οὐδ' ἀποδημῶν· εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιοῖς, τάχ' ἂν ὥς γόης ἀπαχθείης. πανοῦργος εἶ, ὦ Μένων, καὶ ὀλίγου ἐξηπάτησάς με. τί μάλιστα, ὦ Σώκρατες; γινώσκω [80c] οὗ ἕνεκά με ἦκασας. τίνος δὴ οἷε; ἵνα σε ἀντεικάσω. ἐγὼ δὲ τοῦτο οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν, ὅτι χαίρουσιν εἰκαζόμενοι— λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς· καλαὶ γὰρ οἱμαὶ τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες— ἀλλ' οὐκ ἀντεικάσομαί σε. ἐγὼ δέ, εἰ μὲν ἡ νάρκη αὐτὴ ναρκῶσα οὕτω καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖ ναρκᾶν, ἔοικα αὐτῇ· εἰ δὲ μή, οὐ. οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτὸς τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. [80d] καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς ὃ ἔστιν ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, σὺ μέντοι ἴσως πρότερον μὲν ἥδησθα πρὶν ἐμοῦ ἄψασθαι, νῦν μέντοι ὁμοῖος εἶ οὐκ εἰδότης. ὅμως δὲ ἐθέλω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι ὅτι ποτέ ἐστιν. καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὃ μὴ οἶσθα τὸ παράπαν ὅτι ἐστίν; ποῖον γὰρ ὧν οὐκ οἶσθα προθέμενος ζητήσεις; ἢ εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐντύχοις αὐτῷ, πῶς εἴσῃ ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ σὺ οὐκ ἥδησθα; μανθάνω [80e] οἷον βούλει λέγειν, ὦ Μένων. ὀρθῶς τοῦτον ὥς ἐριστικὸν λόγον κατάγεις, ὥς οὐκ ἄρα ἔστιν ζητεῖν ἀνθρώπῳ οὔτε ὃ οἶδε οὔτε ὃ μὴ οἶδε; οὔτε γὰρ ἂν ὃ γε οἶδεν ζητοῖ— οἶδεν γάρ, καὶ οὐδὲν δεῖ τῷ γε τοιοῦτῳ ζητήσεως— οὔτε ὃ μὴ οἶδεν— οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὅτι ζητήσῃ.

St. 81a

[Μένων]: οὐκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὁ λόγος οὗτος, ὦ Σώκρατες; οὐκ ἔμοιγε. ἔχεις λέγειν ὅπη; ἔγωγε· ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα— τίνα λόγον λεγόντων; ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ καλόν. τίνα τοῦτον, καὶ τίνες οἱ λέγοντες; οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν ἱερῶν τε καὶ τῶν ἱερειῶν ὅσοις μεμέληκε περὶ ὧν μεταχειρίζονται λόγον οἷσις τ' εἶναι διδόναι· [81b] λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιητῶν ὅσοι θεῖοί εἰσιν. ἃ δὲ λέγουσιν, ταυτί ἐστιν· ἀλλὰ σκόπει εἰ σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον, καὶ τοτὲ μὲν τελευτᾶν— ὃ δὴ ἀποθνήσκειν καλοῦσι— τοτὲ δὲ πάλιν γίγνεσθαι, ἀπόλλυσθαι δ' οὐδέποτε· δεῖν δὲ διὰ ταῦτα ὡς ὀσιώτατα διαβιώναι τὸν βίον· οἷσιν γὰρ ἂν—

Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος
δέξεται, εἰς τὸν ὑπερθεὺς ἄλιον κείνων ἐνάτω ἔτει
ἀντιδοῖ ψυχὰς πάλιν,
ἐκ τᾶν βασιλῆες ἀγαυοὶ
καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφίᾳ τε μέγιστοι
ἄνδρες αὖξοντ'· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἥρωες ἄγνοι πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται.

Pind. fr. 133 Bergk

[Μένων]: ἄτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὖσα καὶ πολλάκις γεγонуῖα, καὶ ἑωρακυῖα καὶ τὰ ἐνθάδε καὶ τὰ ἐν Ἄιδου καὶ πάντα χρήματα, οὐκ ἔστιν ὅτι οὐ μεμάθηκεν· ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἷόν τ' εἶναι αὐτὴν ἀναμνησθῆναι, ἃ γε καὶ πρότερον ἠπίστατο. ἄτε γὰρ τῆς φύσεως ἀπάσης [81d] συγγενοῦς οὕσης, καὶ μεμαθηκυῖας τῆς ψυχῆς ἅπαντα, οὐδὲν κωλύει ἐν μόνον ἀναμνησθέντα— ὃ δὴ μάθησιν καλοῦσιν ἄνθρωποι— τᾶλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἐάν τις ἀνδρεῖος ἦ καὶ μὴ ἀποκάμνη ζητῶν· τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μανθάνειν ἀνάμνησις ὅλον ἐστίν. οὐκ οὐκ δεῖ πείθεσθαι τούτῳ τῷ ἐριστικῷ λόγῳ· οὗτος μὲν γὰρ ἂν ἡμᾶς ἀργοὺς ποιήσκειν καὶ ἔστιν τοῖς μαλακοῖς τῶν ἀνθρώπων ἡδὺς ἀκοῦσαι, ὅδε δὲ [81e] ἐργατικούς τε καὶ ζητητικούς ποιεῖ· ὦ ἐγὼ πιστεύων ἀληθεῖ εἶναι ἐθέλω μετὰ σοῦ ζητεῖν ἀρετὴν ὅτι ἐστίν. ναί, ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ πῶς λέγεις τοῦτο, ὅτι οὐ μανθάνομεν, ἀλλὰ ἦν καλοῦμεν μάθησιν ἀνάμνησις ἐστίν; ἔχεις με τοῦτο διδάξαι ὡς οὕτως ἔχει;

St. 82a

[Σωκράτης]: καὶ ἄρτι εἶπον, ὦ Μένων, ὅτι πανοῦργος εἶ, καὶ νῦν ἐρωτᾷς εἰ ἔχω σε διδάξαι, ὃς οὐ φημι διδασκῆναι εἶναι ἀλλ' ἀνάμνησιν, ἵνα δὴ εὐθύς φαίνωμαι αὐτὸς ἐμαυτῷ τάναντία λέγων. οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐ πρὸς τοῦτο βλέψας εἶπον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἔθους· ἀλλ' εἰ πῶς μοι ἔχεις ἐνδείξασθαι ὅτι ἔχει ὥσπερ λέγεις, ἐνδείξαι. ἀλλ' ἔστι μὲν οὐ ῥάδιον, ὅμως δὲ ἐθέλω προθυμηθῆναι σοῦ ἔνεκα. ἀλλὰ μοι προσκάλεσον τῶν πολλῶν ἀκολούθων [82b] τουτωνὶ τῶν σαυτοῦ ἕνα, ὄντινα βούλει, ἵνα ἐν τούτῳ σοι ἐπιδείξωμαι. πάνυ γε. δεῦρο πρόσσελθε. Ἑλλήν μὲν ἐστὶ καὶ ἑλληνίζει; πάνυ γε σφόδρα, οἰκογενής γε. πρόσσεχε δὴ τὸν νοῦν ὁπότ' ἂν σοι φαίνεται, ἢ ἀναμνησκόμενος ἢ μανθάνων παρ' ἐμοῦ. ἀλλὰ προσέξω. εἶπε δὴ μοι, ὦ παῖ, γινώσκεις τετράγωνον χωρίον ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν; ἔγωγε. ἔστιν οὖν τετράγωνον [82c] χωρίον ἴσας ἔχον τὰς γραμμὰς ταύτας πάσας, τέτταρας οὖσας; πάνυ γε. οὐ καὶ ταυτασὶ τὰς διὰ μέσου ἐστὶν ἴσας ἔχον; ναί. οὐκοῦν εἴη ἂν τοιοῦτον χωρίον καὶ μεῖζον καὶ ἑλαττον; πάνυ γε. εἰ οὖν εἴη αὕτη ἡ πλευρὰ δυοῖν ποδοῖν καὶ αὕτη δυοῖν, πόσων ἂν εἴη ποδῶν τὸ ὅλον; ὥδε δὲ σκόπει· εἰ ἦν ταύτη δυοῖν ποδοῖν, ταύτη δὲ ἐνὸς ποδὸς μόνον, ἄλλο τι ἄπαξ ἂν ἦν δυοῖν ποδοῖν τὸ χωρίον; ναί. [82d] ἐπειδὴ δὲ δυοῖν ποδοῖν καὶ ταύτη, ἄλλο τι ἢ δις δυοῖν γίγνεται; γίγνεται. δυοῖν ἄρα δις γίγνεται ποδῶν; ναί. πόσοι οὖν εἰσιν οἱ δύο δις πόδες; λογισάμενος εἶπέ. τέτταρες, ὦ Σώκρατες. οὐκοῦν γένοιτ' ἂν τούτου τοῦ χωρίου ἕτερον διπλάσιον, τοιοῦτον δέ, ἴσας ἔχον πάσας τὰς γραμμὰς ὥσπερ τοῦτο; ναί. πόσων οὖν ἔσται ποδῶν; ὀκτώ. φέρε δὴ, πειρῶ μοι εἰπεῖν πηλίκῃ τις ἔσται [82e] ἐκείνου ἢ γραμμὴ ἐκάστη. ἡ μὲν γὰρ τοῦδε δυοῖν ποδοῖν· τί δὲ ἡ ἐκείνου τοῦ διπλάσιου; δῆλον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτι διπλάσια.

ὀρθῶς, ὦ Μένων, ὡς ἐγὼ τοῦτον οὐδὲν διδάσκω, ἀλλ' ἐρωτῶ πάντα; καὶ νῦν οὗτος οἶται εἰδέναι ὅποια ἐστὶν ἀφ' ἧς τὸ ὀκτώπουν χωρίον γενήσεται· ἢ οὐ δοκεῖ σοι; ἔμοιγε. οἶδεν οὖν; οὐ δῆτα. οἶται δέ γε ἀπὸ τῆς διπλασίας; ναί.

St. 83a

[Μένων]: θεῶ δὴ αὐτὸν ἀναμιμνησκόμενον ἐφεξῆς, ὡς δεῖ ἀναμιμνήσκεσθαι. σὺ δέ μοι λέγε· ἀπὸ τῆς διπλασίας γραμμῆς φῆς τὸ διπλάσιον χωρίον γίνεσθαι; τοιόνδε λέγω, μὴ ταύτη μὲν μακρόν, τῇ δὲ βραχύ, ἀλλὰ ἴσον πανταχῇ ἔστω ὥσπερ τουτί, διπλάσιον δὲ τούτου, ὀκτώπουν· ἀλλ' ὅρα εἰ ἔτι σοι ἀπὸ τῆς διπλασίας δοκεῖ ἔσεσθαι. ἔμοιγε. οὐκοῦν διπλασία αὕτη ταύτης γίνεται, ἂν ἐτέραν τοσαύτην προσθῶμεν ἐνθένδε; πάνυ γε. ἀπὸ ταύτης δὴ, φῆς, ἔσται τὸ ὀκτώπουν χωρίον, ἂν τέτταρες τοσαῦται γένωνται; [83b] ναί. ἀναγραφώμεθα δὴ ἀπ' αὐτῆς ἴσας τέτταρας. ἄλλο τι ἢ τουτὶ ἂν εἴη ὃ φῆς τὸ ὀκτώπουν εἶναι; πάνυ γε. οὐκοῦν ἐν αὐτῷ ἐστὶν ταυτὶ τέτταρα, ὧν ἕκαστον ἴσον τούτῳ ἐστὶν τῷ τετράποδι; ναί. πόσον οὖν γίνεται; οὐ τετράκις τοσοῦτον; πῶς δ' οὐ; διπλάσιον οὖν ἐστὶν τὸ τετράκις τοσοῦτον; οὐ μὰ Δία. ἀλλὰ ποσαπλάσιον; τετραπλάσιον. ἀπὸ τῆς διπλασίας ἄρα, [83c] ὦ παῖ, οὐ διπλάσιον ἀλλὰ τετραπλάσιον γίνεται χωρίον. ἀληθῆ λέγεις. τεττάρων γὰρ τετράκις ἐστὶν ἑκαίδεκα. οὐχί; ναί. ὀκτώπουν δ' ἀπὸ ποίας γραμμῆς; οὐχὶ ἀπὸ μὲν ταύτης τετραπλάσιον; φημί. τετράπουν δὲ ἀπὸ τῆς ἡμισέας ταυτησὶ τουτί; ναί. εἶεν· τὸ δὲ ὀκτώπουν οὐ τοῦδε μὲν διπλάσιον ἐστὶν, τούτου δὲ ἡμισυ; ναί. οὐκ ἀπὸ μὲν μεζονος ἔσται ἢ τοσαύτης γραμμῆς, ἀπὸ ἐλάττονος δὲ ἢ τοσησδὶ; [83d] ἢ οὐ; ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω. καλῶς· τὸ γάρ σοι δοκοῦν τοῦτο ἀποκρίνου. καὶ μοι λέγε· οὐχ ἦδε μὲν δυοῖν ποδοῖν ἦν, ἢ δὲ τεττάρων; ναί. δεῖ ἄρα τὴν τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμὴν μείζω μὲν εἶναι τῆσδε τῆς δίποδος, ἐλάττω δὲ τῆς τετράποδος. δεῖ. πειρῶ [83e] δὴ λέγειν πηλίκην τινὰ φῆς αὐτὴν εἶναι. τρίποδα. οὐκοῦν ἄνπερ τρίπους ἦ, τὸ ἡμισυ ταύτης προσληψόμεθα καὶ ἔσται τρίπους; δύο μὲν γὰρ οἶδε, ὃ δὲ εἷς· καὶ ἐνθένδε ὡσαύτως δύο μὲν οἶδε, ὃ δὲ εἷς· καὶ γίνεται τοῦτο τὸ χωρίον ὃ φῆς. ναί. οὐκοῦν ἂν ἦ τῇδε τριῶν καὶ τῇδε τριῶν, τὸ ὅλον χωρίον τριῶν τρις ποδῶν γίνεται; φαίνεται. τρεῖς δὲ τρις πόσοι εἰσὶ πόδες; ἑννέα. ἔδει δὲ τὸ διπλάσιον πόσων εἶναι ποδῶν; ὀκτώ. οὐδ' ἄρ' ἀπὸ τῆς τρίποδος πῶ τὸ ὀκτώπουν χωρίον γίνεται. οὐ δῆτα.

St. 84a

[Παῖς]: ἀλλ' ἀπὸ ποίας; πειρῶ ἡμῖν εἰπεῖν ἀκριβῶς· καὶ εἰ μὴ βούλει ἀριθμεῖν, ἀλλὰ δεῖξον ἀπὸ ποίας. ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔγωγε οὐκ οἶδα. ἐννοεῖς αὖ, ὦ Μένων, οὗ ἐστὶν ἤδη βαδίζων ὅδε τοῦ ἀναμιμνήσκεσθαι; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ἦδει μὲν οὐ, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ ὀκτώποδος χωρίου γραμμὴ, ὥσπερ οὐδὲ νῦν πῶ οἶδεν, ἀλλ' οὖν ὥτε γ' αὐτὴν τότε εἰδέναι, καὶ θαρραλέως ἀπεκρίνετο ὡς εἰδώς, καὶ οὐχ ἠγεῖτο ἀπορεῖν· νῦν δὲ ἠγεῖται ἀπορεῖν [84b] ἤδη, καὶ ὥσπερ οὐκ οἶδεν, οὐδ' οἶται εἰδέναι. ἀληθῆ λέγεις. οὐκοῦν νῦν βέλτιον ἔχει περὶ τὸ πρᾶγμα ὃ οὐκ ἦδει; καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ. ἀπορεῖν οὖν αὐτὸν ποιήσαντες καὶ ναρκᾶν ὥσπερ ἡ νάρκη, μῶν τι ἐβλάψαμεν; οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. προὔργου γοῦν τι πεποιήκαμεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τὸ ἐξευρεῖν ὅπῃ ἔχει· νῦν μὲν γὰρ καὶ ζητήσκειν ἂν ἡδέως οὐκ εἰδώς, τότε δὲ ῥαδίως ἂν καὶ πρὸς πολλοὺς καὶ πολλάκις ὥτε' [84c] ἂν εὔ λέγειν περὶ τοῦ διπλασίου χωρίου, ὡς δεῖ διπλασίαν τὴν γραμμὴν ἔχειν μήκει. ἔοικεν. οἶει οὖν ἂν αὐτὸν πρότερον ἐπιχειρῆσαι ζητεῖν ἢ μανθάνειν τοῦτο ὃ ὥτε εἰδέναι οὐκ εἰδώς, πρὶν εἰς ἀπορίαν κατέπεσεν ἠγησάμενος μὴ εἰδέναι, καὶ ἐπόθησεν τὸ εἰδέναι; οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. ὠνητο ἄρα ναρκήσας; δοκεῖ μοι. σκέψαι δὴ ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας ὅτι καὶ ἀνευρήσει ζητῶν μετ' ἐμοῦ, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ οὐ διδάσκοντος· φύλαττε [84d] δὲ ἂν που εὐρησῇ με διδάσκοντα καὶ διεξιόντα αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ τὰς τούτου δόξας ἀνερωτῶντα. λέγε γάρ μοι σύ· οὐ τὸ μὲν τετράπουν τοῦτο ἡμῖν ἐστὶ χωρίον; μανθάνεις; ἔγωγε. ἕτερον δὲ αὐτῷ προσθεῖμεν ἂν τουτὶ ἴσον; ναί. καὶ τρίτον τόδε ἴσον ἐκατέρῳ τούτων; ναί. οὐκοῦν προσαναπληρωσάμεθ' ἂν τὸ ἐν τῇ γωνίᾳ τόδε; πάνυ γε. ἄλλο τι οὖν γένοιτ' ἂν τέτταρα ἴσα χωρία [84e] τάδε; ναί. τί οὖν; τὸ ὅλον τόδε ποσαπλάσιον τοῦδε γίνεται; τετραπλάσιον. ἔδει δέ γε διπλάσιον ἡμῖν γενέσθαι· ἢ οὐ μέμνησαι; πάνυ γε.

St. 85a

[Σωκράτης]: οὐκοῦν ἐστὶν αὕτη γραμμὴ ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τινὰ τέμνουσα δίχα ἕκαστον τούτων τῶν χωρίων; ναί. οὐκοῦν τέτταρες αὗται γίνονται γραμμαὶ ἴσαι, περιέχουσαι τοῦτ' ἐν τῷ χωρίῳ; γίνονται γάρ. σκόπει δὴ· πηλίκον τί ἐστὶν τοῦτο τὸ χωρίον; οὐ μανθάνω. οὐχὶ τεττάρων ὄντων τούτων ἡμισυ ἑκάστου ἑκάστη ἢ γραμμὴ ἀποτετέμνηκεν ἐντός; ἢ οὐ; ναί. πόσα οὖν τηλικαῦτα ἐν τούτῳ ἔνεστιν; τέτταρα. πόσα δὲ ἐν τῷδε; δύο. τὰ δὲ τέτταρα τοῖν δυοῖν τί ἐστὶν; διπλάσια. τότε οὖν ποσάπουν [85b] γίνεταί; ὁκτώπουν. ἀπὸ ποίας γραμμῆς; ἀπὸ ταύτης. ἀπὸ τῆς ἐκ γωνίας εἰς γωνίαν τεινούσης τοῦ τετράποδος; ναί. καλοῦσιν δὲ γε ταύτην διάμετρον οἱ σοφισταί· ὥστ' εἰ ταύτη διάμετρος ὄνομα, ἀπὸ τῆς διαμέτρου ἂν, ὥς σὺ φῆς, ὦ παῖ Μένωνος, γίνοιτο ἂν τὸ διπλάσιον χωρίον. πάνυ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες. τί σοι δοκεῖ, ὦ Μένων; ἔστιν ἥντινα δόξαν οὐχ αὐτοῦ οὗτος ἀπεκρίνατο; οὐκ, [85c] ἀλλ' αὐτοῦ. καὶ μὴν οὐκ ἦδει γε, ὥς ἔφαμεν ὀλίγον πρότερον. ἀληθῆ λέγεις. ἐνῆσαν δὲ γε αὐτῷ αὗται αἱ δόξαι· ἢ οὐ; ναί. τῷ οὐκ εἰδότι ἄρα περὶ ὧν ἂν μὴ εἰδῇ ἔνεισιν ἀληθεῖς δόξαι περὶ τούτων ὧν οὐκ οἶδε; φαίνεται. καὶ νῦν μὲν γε αὐτῷ ὥσπερ ὄναρ ἄρτι ἀνακεκίνηται αἱ δόξαι αὗται· εἰ δὲ αὐτόν τις ἀνερῆσεται πολλάκις τὰ αὐτὰ ταῦτα καὶ πολλαχῇ, οἷσθ' ὅτι τελευτῶν οὐδενὸς ἦττον ἀκριβῶς ἐπιστήσεται [85d] περὶ τούτων. ἔοικεν. οὐκοῦν οὐδενὸς διδάξαντος ἀλλ' ἐρωτήσαντος ἐπιστήσεται, ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; ναί. τὸ δὲ ἀναλαμβάνειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ ἐπιστήμην οὐκ ἀναμιμνήσκεσθαί ἐστιν; πάνυ γε. ἄρ' οὖν οὐ τὴν ἐπιστήμην, ἣν νῦν οὗτος ἔχει, ἥτοι ἔλαβεν ποτε ἢ ἀεὶ εἶχεν; ναί. οὐκοῦν εἰ μὲν ἀεὶ εἶχεν, ἀεὶ καὶ ἦν ἐπιστήμων· εἰ δὲ ἔλαβεν ποτε, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ νῦν βίῳ εἰληφῶς εἴη. ἢ δεδίδαχέν [85e] τις τοῦτον γεωμετρεῖν; οὗτος γὰρ ποιήσει περὶ πάσης γεωμετρίας ταῦτα ταῦτα, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀπάντων. ἔστιν οὖν ὅστις τοῦτον πάντα δεδίδαχεν; δίκαιος γάρ που εἴ εἰδέναι, ἄλλως τε ἐπειδὴ ἐν τῇ σῇ οἰκίᾳ γέγονεν καὶ τέθραπται. ἀλλ' οἶδα ἔγωγε ὅτι οὐδεὶς πώποτε ἐδίδαξεν. ἔχει δὲ ταύτας τὰς δόξας, ἢ οὐχί; ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, φαίνεται.

St. 86a

[Σωκράτης]: εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ νῦν βίῳ λαβὼν, οὐκ ἤδη τοῦτο δῆλον, ὅτι ἐν ἄλλῳ τινὶ χρόνῳ εἶχε καὶ ἐμεμαθήκει; φαίνεται. οὐκοῦν οὗτός γε ἐστὶν ὁ χρόνος ὅτ' οὐκ ἦν ἄνθρωπος; ναί. εἰ οὖν ὅν τ' ἂν ἦ χρόνον καὶ ὅν ἂν μὴ ἦ ἄνθρωπος, ἐνέσονται αὐτῷ ἀληθεῖς δόξαι, αἱ ἐρωτήσῃ ἐπεγερεθεῖσαι ἐπιστῆμαι γίνονται, ἄρ' οὖν τὸν ἀεὶ χρόνον μεμαθηκυῖα ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ; δῆλον γὰρ ὅτι τὸν πάντα χρόνον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. φαίνεται. οὐκοῦν [86b] εἰ ἀεὶ ἡ ἀλήθεια ἡμῖν τῶν ὄντων ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἀθάνατος ἂν ἡ ψυχὴ εἴη, ὥστε θαρροῦντα χρὴ ὁ μὴ τυγχάνεις ἐπιστάμενος νῦν— τοῦτο δ' ἐστὶν ὁ μὴ μεμνημένος—ἐπιχειρεῖν ζητεῖν καὶ ἀναμιμνήσκεσθαι; εὖ μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες, οὐκ οἶδ' ὅπως. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐμοί, ὦ Μένων. καὶ τὰ μὲν γε ἄλλα οὐκ ἂν πάνυ ὑπὲρ τοῦ λόγου δισχυρισαίμην· ὅτι δ' οἰόμενοι δεῖν ζητεῖν ἢ μὴ τις οἶδεν βελτίους ἂν εἶμεν καὶ ἀνδρικώτεροι καὶ ἦττον ἀργοὶ ἢ εἰ οἰοίμεθα ἢ μὴ ἐπιστάμεθα μηδὲ δυνατόν [86c] εἶναι εὑρεῖν μηδὲ δεῖν ζητεῖν, περὶ τούτου πάνυ ἂν διαμαχοίμην, εἰ οἶός τε εἴην, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. καὶ τοῦτο μὲν γε δοκεῖς μοι εὖ λέγειν, ὦ Σώκρατες. βούλει οὖν, ἐπειδὴ ὁμονοοῦμεν ὅτι ζητητέον περὶ οὗ μὴ τις οἶδεν, ἐπιχειρήσωμεν κοινῇ ζητεῖν τί ποτ' ἐστὶν ἀρετὴ; πάνυ μὲν οὖν. οὐ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἔγωγε ἐκεῖνο ἂν ἤδιστα, ὅπερ ἡρόμην τὸ πρῶτον, καὶ σκεψαίμην καὶ ἀκούσαιμι, πότερον ὥς διδασκῶ ὄντι αὐτῷ δεῖ ἐπιχειρεῖν, ἢ [86d] ὥς φύσει ἢ ὥς τίνι ποτὲ τρόπῳ παραγιγνομένης τοῖς ἀνθρώποις τῆς ἀρετῆς. ἀλλ' εἰ μὲν ἐγὼ ἤρχον, ὦ Μένων, μὴ μόνον ἐμαυτοῦ ἀλλὰ καὶ σοῦ, οὐκ ἂν ἐσκεψάμεθα πρότερον εἴτε διδασκὸν εἴτε οὐ διδασκὸν ἢ ἀρετὴν, πρὶν ὅτι ἐστὶν πρῶτον ἐζητήσαμεν αὐτό· ἐπειδὴ δὲ σὺ σαυτοῦ μὲν οὐδ' ἐπιχειρεῖς ἄρχειν, ἵνα δὴ ἐλεύθερος ἦς, ἐμοῦ δὲ ἐπιχειρεῖς τε ἄρχειν καὶ ἄρχεις, συγχωρήσομαί σοι— τί γὰρ χρὴ ποιεῖν;—ἔοικεν οὖν σκεπτέον εἶναι [86e] ποῖόν τί ἐστὶν ὁ μήπω ἴσμεν ὅτι ἐστίν. εἰ μὴ τι οὖν ἀλλὰ σμικρόν γε μοι τῆς ἀρχῆς χάλασον, καὶ συγχώρησον ἐξ ὑποθέσεως αὐτὸ σκοπεῖσθαι, εἴτε διδασκὸν ἐστὶν εἴτε ὁπωσοῦν.

St. 87a

[Μένων]: λέγω δὲ τὸ ἐξ ὑποθέσεως ὧδε, ὥσπερ οἱ γεωμέτραι πολλάκις σκοποῦνται, ἐπειδὴν τις ἔρηται αὐτούς, οἷον περὶ χωρίου, εἰ οἶόν τε ἐς τόνδε τὸν κύκλον τόδε τὸ χωρίον τρίγωνον ἐνταθῆναι, εἴποι ἂν τις ὅτι οὐπω οἶδα εἰ ἔστιν τοῦτο τοιοῦτον, ἀλλ' ὥσπερ μὲν τινα ὑπόθεσιν προὔργου οἶμαι ἔχειν πρὸς τὸ πρᾶγμα τοιάνδε· εἰ μὲν ἔστιν τοῦτο τὸ χωρίον τοιοῦτον οἷον παρὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῦ γραμμὴν παρατείναντα ἐλλείπειν τοιούτῳ χωρίῳ οἷον ἂν αὐτὸ τὸ παρατεταμένον ἦ, ἄλλο τι συμβαίνειν μοι δοκεῖ, καὶ ἄλλο αὖ, εἰ ἀδύνατόν ἐστιν ταῦτα παθεῖν. ὑποθέμενος οὖν ἐθέλω εἰπεῖν [87b] σοι τὸ συμβαῖνον περὶ τῆς ἐντάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν κύκλον, εἴτε ἀδύνατον εἴτε μή. οὕτω δὴ καὶ περὶ ἀρετῆς ἡμεῖς, ἐπειδὴ οὐκ ἴσμεν οὐθ' ὅτι ἔστιν οὐθ' ὁποῖόν τι, ὑποθέμενοι αὐτὸ σκοπῶμεν εἴτε διδακτὸν εἴτε οὐ διδακτόν ἐστιν, ὧδε λέγοντες· εἰ ποῖόν τί ἐστιν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν ὄντων ἀρετὴ, διδακτὸν ἂν εἴη ἢ οὐ διδακτόν; πρῶτον μὲν δὴ εἰ ἔστιν ἄλλοιόν ἢ οἷον ἐπιστήμη, ἄρα διδακτὸν ἢ οὐ, ἢ ὁ νυνδὴ ἐλέγομεν, ἀναμνηστὸν—διαφερέτω δὲ μηδὲν ἡμῖν ὁποτέρῳ [87c] ἂν τῷ ὀνόματι χρῶμεθα— ἀλλ' ἄρα διδακτόν; ἢ τοῦτό γε παντὶ δῆλον, ὅτι οὐδὲν ἄλλο διδάσκεται ἄνθρωπος ἢ ἐπιστήμην; ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ δέ γ' ἔστιν ἐπιστήμη τις ἢ ἀρετὴ, δῆλον ὅτι διδακτὸν ἂν εἴη. πῶς γὰρ οὐ; τούτου μὲν ἄρα ταχὺ ἀπηλλάγμεθα, ὅτι τοιοῦδε μὲν ὄντος διδακτόν, τοιοῦδε δ' οὐ. πάνυ γε. τὸ δὴ μετὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, δεῖ σκέψασθαι πότερόν ἐστιν ἐπιστήμη ἢ ἀρετὴ ἢ ἄλλοιόν ἐπιστήμης. ἔμοιγε [87d] δοκεῖ τοῦτο μετὰ τοῦτο σκεπτέον εἶναι. τί δὲ δῆ; ἄλλο τι ἢ ἀγαθὸν αὐτὸ φαμεν εἶναι τὴν ἀρετὴν, καὶ αὕτη ἢ ὑπόθεσις μένει ἡμῖν, ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι; πάνυ μὲν οὖν. οὐκοῦν εἰ μὲν τί ἐστιν ἀγαθὸν καὶ ἄλλο χωριζόμενον ἐπιστήμης, τάχ' ἂν εἴη ἢ ἀρετὴ οὐκ ἐπιστήμη τις· εἰ δὲ μηδὲν ἐστιν ἀγαθὸν ὃ οὐκ ἐπιστήμη περιέχει, ἐπιστήμην ἂν τιν' αὐτὸ ὑποπεύοντες εἶναι ὀρθῶς ὑποπεύοιμεν. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν ἀρετῇ [87e] γ' ἐσμέν ἀγαθοί; ναί. εἰ δὲ ἀγαθοί, ὠφέλιμοι· πάντα γὰρ τάγαθὰ ὠφέλιμα. οὐχί; ναί. καὶ ἢ ἀρετὴ δὴ ὠφέλιμόν ἐστιν; ἀνάγκη ἐκ τῶν ὡμολογημένων. σκεψώμεθα δὴ καθ' ἕκαστον ἀναλαμβάνοντες ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὑγίεια, φαιμέν, καὶ ἰσχυρὸς καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δὴ· ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; ναί.

St. 88a

[Σωκράτης]: ταῦτα δὲ ταῦτά φαμεν ἐνίοτε καὶ βλάπτειν· ἢ σὺ ἄλλως φῆς ἢ οὕτως; οὐκ, ἀλλ' οὕτως. σκόπει δὴ, ὅταν τί ἐκάστου τούτων ἡγῆται, ὠφελεῖ ἡμᾶς, καὶ ὅταν τί, βλάπτει; ἄρ' οὐχ ὅταν μὲν ὀρθῇ χρῆσις, ὠφελεῖ, ὅταν δὲ μή, βλάπτει; πάνυ γε. ἔτι τοίνυν καὶ τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν σκεψώμεθα. σωφροσύνην τι καλεῖς καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν καὶ εὐμαθίαν καὶ μνήμην καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα; [88b] ἔγωγε. σκόπει δὴ, τούτων ἅττα σοι δοκεῖ μὴ ἐπιστήμη εἶναι ἀλλ' ἄλλο ἐπιστήμης, εἰ οὐχὶ τοτὲ μὲν βλάπτει, τοτὲ δὲ ὠφελεῖ; οἷον ἀνδρεία, εἰ μὴ ἔστι φρόνησις ἢ ἀνδρεία ἀλλ' οἷον θάρρος τι· οὐχ ὅταν μὲν ἄνευ νοῦ θαρρῇ ἄνθρωπος, βλάπτεται, ὅταν δὲ σὺν νῷ, ὠφελεῖται; ναί. οὐκοῦν καὶ σωφροσύνη ὡσαύτως καὶ εὐμαθία· μετὰ μὲν νοῦ καὶ μανθανόμενα καὶ καταρτυόμενα ὠφέλιμα, ἄνευ δὲ νοῦ βλαβερά; πάνυ σφόδρα. [88c] οὐκοῦν συλλήβδην πάντα τὰ τῆς ψυχῆς ἐπιχειρήματα καὶ καρτερήματα ἡγουμένης μὲν φρονήσεως εἰς εὐδαιμονίαν τελευτᾷ, ἀφροσύνης δ' εἰς τὸναντίον; ἔοικεν. εἰ ἄρα ἀρετὴ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τί ἐστιν καὶ ἀναγκαῖον αὐτῷ ὠφελίμῳ εἶναι, φρόνησιν αὐτὸ δεῖ εἶναι, ἐπειδὴ περ πάντα τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ οὔτε ὠφέλιμα οὔτε βλαβερά ἐστιν, προσγενομένης δὲ φρονήσεως ἢ [88d] ἀφροσύνης βλαβερά τε καὶ ὠφέλιμα γίνονται. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν λόγον ὠφέλιμόν γε οὖσαν τὴν ἀρετὴν φρόνησιν δεῖ τιν' εἶναι. ἔμοιγε δοκεῖ. καὶ μὲν δὴ καὶ τᾶλλα ἃ νυνδὴ ἐλέγομεν, πλοῦτόν τε καὶ τὰ τοιαῦτα, τοτὲ μὲν ἀγαθὰ τοτὲ δὲ βλαβερά εἶναι, ἄρα οὐχ ὥσπερ τῇ ἄλλῃ ψυχῇ ἢ φρόνησις ἡγουμένη ὠφέλιμα τὰ τῆς ψυχῆς ἐποίει, ἢ δὲ ἀφροσύνη βλαβερά, οὕτως αὖ καὶ [88e] τούτοις ἢ ψυχῇ ὀρθῶς μὲν χρωμένη καὶ ἡγουμένη ὠφέλιμα αὐτὰ ποιεῖ, μὴ ὀρθῶς δὲ βλαβερά; πάνυ γε. ὀρθῶς δέ γε ἢ ἔμφρων ἡγεῖται, ἡμαρτημένως δ' ἢ ἄφρων; ἔστι ταῦτα.

St. 89a

[Μένων]: οὐκοῦν οὕτω δὴ κατὰ πάντων εἰπεῖν ἔστιν, τῷ ἀνθρώπῳ τὰ μὲν ἄλλα πάντα εἰς τὴν ψυχὴν

ἀνηρτησθαι, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς φρόνησιν, εἰ μέλλει ἀγαθὰ εἶναι· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ φρόνησις ἂν εἴη τὸ ὠφέλιμον· φαμέν δὲ τὴν ἀρετὴν ὠφέλιμον εἶναι; πάνυ γε. φρόνησιν ἄρα φαμέν ἀρετὴν εἶναι, ἥτοι σύμπασαν ἢ μέρος τι; δοκεῖ μοι καλῶς λέγεσθαι, ὦ Σώκρατες, τὰ λεγόμενα. οὐκοῦν εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει, οὐκ ἂν εἶεν φύσει οἱ ἀγαθοί. οὐ μοι δοκεῖ. καὶ [89b] γὰρ ἂν που καὶ τόδ' ἦν· εἰ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἐγίνοντο, ἥσάν που ἂν ἡμῖν οἱ ἐγίγνωσκον τῶν νέων τοὺς ἀγαθοὺς τὰς φύσεις, οὓς ἡμεῖς ἂν παραλαβόντες ἐκείνων ἀποφηνάντων ἐφυλάττομεν ἂν ἐν ἀκροπόλει, κατασημηνάμενοι πολὺ μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον, ἵνα μηδεὶς αὐτοὺς διέφθειρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφίκοντο εἰς τὴν ἡλικίαν, χρήσιμοι γίνοντο ταῖς πόλεσι. εἰκὸς γέ τοι, ὦ Σώκρατες. ἄρ' οὖν ἐπειδὴ οὐ φύσει οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθοὶ γίνονται, ἄρα [89c] μαθήσει; δοκεῖ μοι ἤδη ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ δῆλον, ὦ Σώκρατες, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, εἴπερ ἐπιστήμη ἐστὶν ἀρετὴ, ὅτι διδακτὸν ἐστίν. ἴσως νῆ Δία· ἀλλὰ μὴ τοῦτο οὐ καλῶς ὠμολογήσαμεν; καὶ μὴν ἐδόκει γε ἄρτι καλῶς λέγεσθαι. ἀλλὰ μὴ οὐκ ἐν τῷ ἄρτι μόνον δέη αὐτὸ δοκεῖν καλῶς λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ ἔπειτα, εἰ μέλλει τι αὐτοῦ ὑγιὲς εἶναι. τί [89d] οὖν δῆ; πρὸς τί βλέπων δυσχεραίνεις αὐτὸ καὶ ἀπιστεῖς μὴ οὐκ ἐπιστήμη ἢ ἡ ἀρετὴ; ἐγὼ σοι ἔρῳ, ὦ Μένων. τὸ μὲν γὰρ διδακτὸν αὐτὸ εἶναι, εἴπερ ἐπιστήμη ἐστίν, οὐκ ἀντιθέμαι μὴ οὐ καλῶς λέγεσθαι· ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, σκέψαι ἑάν σοι δοκῶ εἰκότως ἀπιστεῖν. τότε γὰρ μοι εἶπέ· εἰ ἔστιν διδακτὸν ὅτιοῦν πρᾶγμα, μὴ μόνον ἀρετὴ, οὐκ ἀναγκαῖον αὐτοῦ καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εἶναι; ἔμοιγε δοκεῖ. οὐκοῦν [89e] τοῦναντίον αὖ, οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν αὐτὸ εἰκάζοντες εἰκάζοιμεν μὴ διδακτὸν εἶναι; ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀρετῆς διδάσκαλοι οὐ δοκοῦσί σοι εἶναι;

St. 90a

[Μένων]: πολλάκις γοῦν ζητῶν εἴ τινες εἶεν αὐτῆς διδάσκαλοι, πάντα ποιῶν οὐ δύναμαι εὐρεῖν. καίτοι μετὰ πολλῶν γε ζητῶ, καὶ τούτων μάλιστα οὓς ἂν οἶμαι ἐμπειροτάτους εἶναι τοῦ πράγματος. καὶ δὴ καὶ νῦν, ὦ Μένων, εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως. εἰκότως δ' ἂν μεταδοῖμεν· Ἄνυτος γὰρ ὅδε πρῶτον μὲν ἐστὶ πατὴρ πλουσίου τε καὶ σοφοῦ Ἀνθεμίωνος, ὃς ἐγένετο πλούσιος οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὐδὲ δόντος τινός, ὥσπερ ὁ νῦν νεωστὶ εἰληφώς τὰ Πολυκράτους χρήματα Ἰσμηνίας ὁ Θηβαῖος, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ κτησάμενος καὶ ἐπιμελείᾳ, ἔπειτα καὶ τὰ ἄλλα οὐχ ὑπερήφανος δοκῶν εἶναι πολίτης οὐδὲ ὀγκώδης τε καὶ ἐπαχθής, ἀλλὰ κόσμιος καὶ εὐσταλὴς ἀνὴρ· [90b] ἔπειτα τοῦτον εὖ ἔθρεψεν καὶ ἐπαίδευσεν, ὡς δοκεῖ Ἀθηναίων τῷ πλήθει· αἰροῦνται γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τὰς μεγίστας ἀρχάς. δίκαιον δὴ μετὰ τοιούτων ζητεῖν ἀρετῆς περὶ διδασκάλους, εἴτ' εἰσὶν εἴτε μή, καὶ οἵτινες. σὺ οὖν ἡμῖν, ὦ Ἄνυτε, συζήτησον, ἐμοί τε καὶ τῷ σαυτοῦ ξένῳ Μένωνι τῷδε, περὶ τούτου τοῦ πράγματος τίνες ἂν εἶεν διδάσκαλοι. ὥδε δὲ σκέψαι· εἰ βουλοίμεθα Μένωνα τόνδε ἀγαθὸν ἱατρὸν γενέσθαι, [90c] παρὰ τίνας ἂν αὐτὸν πέμποιμεν διδασκάλους; ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς ἱατρούς; πάνυ γε. τί δ' εἰ σκυτοτόμον ἀγαθὸν βουλοίμεθα γενέσθαι, ἄρ' οὐ παρὰ τοὺς σκυτοτόμους; ναί. καὶ τᾶλλα οὕτως; πάνυ γε. ὥδε δὴ μοι πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν εἶπέ. παρὰ τοὺς ἱατρούς, φαμέν, πέμποντες τόνδε καλῶς ἂν ἐπέμπομεν, βουλόμενοι ἱατρὸν γενέσθαι· ἄρ' ὅταν τοῦτο λέγωμεν, τότε λέγομεν, [90d] ὅτι παρὰ τούτους πέμποντες αὐτὸν σωφρονοῖμεν ἂν, τοὺς ἀντιποιοιμένους τε τῆς τέχνης μᾶλλον ἢ τοὺς μή, καὶ τοὺς μισθὸν πραττομένους ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ἀποφύγαντας αὐτοὺς διδασκάλους τοῦ βουλομένου ἵεναι τε καὶ μανθάνειν; ἄρ' οὐ πρὸς ταῦτα βλέψαντες καλῶς ἂν πέμποιμεν; ναί. οὐκοῦν καὶ περὶ αὐλήσεως καὶ τῶν ἄλλων τὰ αὐτὰ ταῦτα; [90e] πολλὴ ἄνοιά ἐστι βουλομένους αὐλητὴν τινα ποιῆσαι παρὰ μὲν τοὺς ὑπισχνουμένους διδάξειν τὴν τέχνην καὶ μισθὸν πραττομένους μὴ ἐθέλειν πέμπειν, ἄλλοις δέ τισιν πράγματα παρέχειν, ζητοῦντα μανθάνειν παρὰ τούτων, οἳ μήτε προσποιοῦνται διδάσκαλοι εἶναι μήτ' ἔστιν αὐτῶν μαθητῆς μηδεὶς τούτου τοῦ μαθήματος ὃ ἡμεῖς ἀξιούμεν μανθάνειν παρ' αὐτῶν ὃν ἂν πέμπωμεν. οὐ πολλὴ σοι δοκεῖ ἀλογία εἶναι; ναί. μὰ Δία ἔμοιγε, καὶ ἀμαθία γε πρὸς.

St. 91a

[Ἄνυτος]: καλῶς λέγεις. νῦν τοίνυν ἔξεστί σε μετ' ἐμοῦ κοινῇ βουλευέσθαι περὶ τοῦ ξένου τουτουῖ Μένωνος. οὗτος γάρ, ὦ Ἄνυτε, πάλαι λέγει πρὸς με ὅτι ἐπιθυμεῖ ταύτης τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς ἢ οἱ ἄνθρωποι τάς τε οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι, καὶ τοὺς γονέας τοὺς αὐτῶν θεραπεύουσι,

καὶ πολίτας καὶ ξένους ὑποδέξασθαι τε καὶ ἀποπέμψαι ἐπίστανται ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. ταύτην οὖν τὴν ἀρετὴν [91b] σκόπει παρὰ τίνας ἂν πέμποντες αὐτὸν ὀρθῶς πέμποιMEN. ἢ δῆλον δὴ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον ὅτι παρὰ τούτους τοὺς ὑπὸ σκηνῶν ἀρετῆς διδασκάλους εἶναι καὶ ἀποφύγαντας αὐτοὺς κοινούς τῶν Ἑλλήνων τῷ βουλομένῳ μανθάνειν, μισθὸν τούτου ταξαμένους τε καὶ πρᾶττομένους; καὶ τίνας λέγεις τούτους, ὦ Σώκρατες; οἷσθα δῆπου καὶ σὺ ὅτι οὗτοί εἰσιν οὐκ οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι σοφιστάς. Ἡράκλειος, [91c] εὐφήμει, ὦ Σώκρατες. μηδένα τῶν γ' ἐμῶν μήτε οἰκείων μήτε φίλων, μήτε ἀστὸν μήτε ξένον, τοιαύτη μανία λάβοι, ὥστε παρὰ τούτους ἐλθόντα λωβηθῆναι, ἐπεὶ οὗτοί γε φανερά ἐστι λῶβη τε καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνομένων. πῶς λέγεις, ὦ Ἄνυτε; οὗτοι ἄρα μόνοι τῶν ἀντιποιοιμένων τι ἐπίστασθαι εὐεργετεῖν τοσοῦτον τῶν ἄλλων διαφέρουσιν, ὅσον οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ὅτι ἂν τις αὐτοῖς παραδῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον διαφθείρουσιν; καὶ [91d] τούτων φανερώς χρήματα ἀξιοῦσι πράττεσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἔχω ὅπως σοι πιστεύσω· οἶδα γὰρ ἄνδρα ἕνα Πρωταγόραν πλείω χρήματα κτησάμενον ἀπὸ ταύτης τῆς σοφίας ἢ Φειδίαν τε, ὃς οὕτω περιφανῶς καλὰ ἔργα ἡργάζετο, καὶ ἄλλους δέκα τῶν ἀνδριαντοποιῶν. καίτοι τέρας λέγεις εἰ οἱ μὲν τὰ ὑποδήματα ἐργαζόμενοι τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ἱμάτια ἐξακούμενοι οὐκ ἂν δύναιντο λαθεῖν τριάκονθ' ἡμέρας [91e] μοχθηρότερα ἀποδιδόντες ἢ παρέλαβον τὰ ἱμάτιά τε καὶ ὑποδήματα, ἀλλ' εἰ τοιαῦτα ποιοῖεν, ταχὺ ἂν τῷ λιμῷ ἀποθάνοιεν, Πρωταγόρας δὲ ἄρα ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐλάνθανεν διαφθείρων τοὺς συγγιγνομένους καὶ μοχθηροτέρους ἀποπέμπων ἢ παρελάμβανεν πλέον ἢ τετταράκοντα ἔτη— οἶμαι γὰρ αὐτὸν ἀποθανεῖν ἐγγὺς καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονότα, τετταράκοντα δὲ ἐν τῇ τέχνῃ ὄντα—

St. 92a

[Ἄνυτος]: καὶ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τούτῳ ἔτι εἰς τὴν ἡμέραν ταυτηνὴν εὐδοκιμῶν οὐδὲν πέπαυται, καὶ οὐ μόνον Πρωταγόρας, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἀπὸ πολλοί, οἱ μὲν πρότερον γεγονότες ἐκείνου, οἱ δὲ καὶ νῦν ἔτι ὄντες. πότερον δὴ οὖν φῶμεν κατὰ τὸν σὸν λόγον εἰδότες αὐτοὺς ἐξαπατᾶν καὶ λωβᾶσθαι τοὺς νέους, ἢ λεληθέναι καὶ ἑαυτούς; καὶ οὕτω μαίνεσθαι ἀξιώσομεν τούτους, οὐς ἐνιοί φασι σοφωτάτους ἀνθρώπων εἶναι; πολλοῦ γε δέουσι μαίνεσθαι, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ τούτοις διδόντες ἀργύριον τῶν νέων, τούτων δ' [92b] ἔτι μᾶλλον οἱ τούτοις ἐπιτρέποντες, οἱ προσήκοντες, πολὺ δὲ μάλιστα πάντων αἱ πόλεις, ἐῶσαι αὐτοὺς εἰσαφικνεῖσθαι καὶ οὐκ ἐξελαύνουσαι, εἴτε τις ξένος ἐπιχειρεῖ τοιοῦτόν τι ποιεῖν εἴτε ἀστὸς. πότερον δέ, ὦ Ἄνυτε, ἡδίκηκέ τις σε τῶν σοφιστῶν, ἢ τί οὕτως αὐτοῖς χαλεπὸς εἶ; οὐδὲ μὰ Δία ἔγωγε συγγέγονα πώποτε αὐτῶν οὐδενί, οὐδ' ἂν ἄλλον ἐάσαιμι τῶν ἐμῶν οὐδένα. ἄπειρος ἄρ' εἶ παντάπασιν τῶν ἀνδρῶν; καὶ εἶην γε. πῶς [92c] οὖν ἂν, ὦ δαιμόνιε, εἰδείης περὶ τούτου τοῦ πράγματος, εἴτε τι ἀγαθὸν ἔχει ἐν αὐτῷ εἴτε φλαῦρον, οὗ παντάπασιν ἄπειρος εἴης; ῥαδίως· τούτους γοῦν οἶδα οἷ εἰσιν, εἴτ' οὖν ἄπειρος αὐτῶν εἰμι εἴτε μή. μάντις εἶ ἴσως, ὦ Ἄνυτε· ἐπεὶ ὅπως γε ἄλλως οἷσθα τούτων πέρι, ἐξ ὧν αὐτὸς λέγεις θαυμάζοιμ' ἂν. ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτους ἐπιζητοῦμεν τίνες εἰσίν, παρ' οὐς ἂν [92d] Μένων ἀφικόμενος μοχθηρὸς γένοιτο— οὗτοι μὲν γάρ, εἰ σὺ βούλει, ἔστων οἱ σοφισταί— ἀλλὰ δὴ ἐκείνους εἰπέ ἡμῖν, καὶ τὸν πατρικὸν τόνδε ἐταῖρον εὐεργέτησον φράσας αὐτῷ παρὰ τίνας ἀφικόμενος ἐν τοσαύτῃ πόλει τὴν ἀρετὴν ἦν νυνδὴ ἐγὼ διήλθον γένοιτ' ἂν ἄξιος λόγου. τί δὲ αὐτῷ οὐ σὺ ἔφρασας; ἀλλ' οὐς μὲν ἐγὼ ὥμην διδασκάλους τούτων εἶναι, εἶπον, ἀλλὰ τυγχάνω οὐδὲν λέγων, ὥς σὺ φής· καὶ ἴσως τί λέγεις. [92e] ἀλλὰ σὺ δὴ ἐν τῷ μέρει αὐτῷ εἰπέ παρὰ τίνας ἔλθῃ Ἀθηναίων· εἰπέ ὄνομα ὅτου βούλει. τί δὲ ἐνὸς ἀνθρώπου ὄνομα δεῖ ἀκοῦσαι; ὅτῳ γὰρ ἂν ἐντύχη Ἀθηναίων τῶν καλῶν κάγαθῶν, οὐδεὶς ἔστιν ὃς οὐ βελτίῳ αὐτὸν ποιήσει ἢ οἱ σοφισταί, ἐάνπερ ἐθέλῃ πείθεσθαι.

St. 93a

[Σωκράτης]: πότερον δὲ οὗτοι οἱ καλοὶ κάγαθοι ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἐγένοντο τοιοῦτοι, παρ' οὐδενὸς μαθόντες ὅμως μέντοι ἄλλους διδάσκουν οἷοί τε ὄντες ταῦτα ἢ αὐτοὶ οὐκ ἔμαθον; καὶ τούτους ἔγωγε ἀξιῶ παρὰ τῶν προτέρων μαθεῖν, ὄντων καλῶν κάγαθῶν· ἢ οὐ δοκοῦσί σοι πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ γεγονέναι ἐν τῇδε τῇ πόλει ἄνδρες; ἔμοιγε, ὦ Ἄνυτε, καὶ εἶναι δοκοῦσιν ἐνθάδε ἀγαθοὶ τὰ πολιτικά, καὶ γεγονέναι ἔτι οὐχ ἥττον ἢ εἶναι· ἀλλὰ μὲν καὶ διδάσκαλοι ἀγαθοὶ γεγονάσιν τῆς αὐτῶν ἀρετῆς;

τοῦτο γάρ ἐστιν περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν τυγχάνει ὦν· οὐκ εἰ εἰσὶν ἀγαθοὶ ἢ μὴ ἄνδρες ἐνθάδε, οὐδ' εἰ γεγόνασιν ἐν τῷ πρόσθεν, [93b] ἀλλ' εἰ διδακτὸν ἐστὶν ἀρετὴ πάλαι σκοποῦμεν. τοῦτο δὲ σκοποῦντες τόδε σκοποῦμεν, ἅρα οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ τῶν νῦν καὶ τῶν προτέρων ταύτην τὴν ἀρετὴν ἦν αὐτοὶ ἀγαθοὶ ἦσαν ἠπίσταντο καὶ ἄλλω παραδοῦναι, ἢ οὐ παραδοτὸν τοῦτο ἀνθρώπῳ οὐδὲ παραληπτὸν ἄλλω παρ' ἄλλου· τοῦτ' ἐστὶν ὃ πάλαι ζητοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μένων. ὥδε οὖν σκόπει ἐκ τοῦ σαυτοῦ λόγου· Θεμιστοκλέα οὐκ ἀγαθὸν ἂν φαίης [93c] ἄνδρα γεγονέναι; ἔγωγε, πάντων γε μάλιστα. οὐκοῦν καὶ διδάσκαλον ἀγαθόν, εἴπερ τις ἄλλος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς διδάσκαλος ἦν, κἀκεῖνον εἶναι; οἶμαι ἔγωγε, εἴπερ ἐβούλετό γε. ἀλλ', οἶει, οὐκ ἂν ἐβουλήθη ἄλλους τέ τινας καλοὺς κἀγαθοὺς γενέσθαι, μάλιστα δέ που τὸν ὕδν τὸν αὐτοῦ; ἢ οἶει αὐτὸν φθονεῖν αὐτῷ καὶ ἐξεπίτηδες οὐ παραδιδόναι τὴν [93d] ἀρετὴν ἦν αὐτὸς ἀγαθὸς ἦν; ἢ οὐκ ἀκήκοας ὅτι Θεμιστοκλῆς Κλεόφαντον τὸν ὕδν ἱππέα μὲν ἐδίδάξατο ἀγαθόν; ἐπέμενεν γοῦν ἐπὶ τῶν ἵππων ὀρθὸς ἐστηκώς, καὶ ἠκόντιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων ὀρθός, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἠργάζετο ἃ ἐκεῖνος αὐτὸν ἐπαίδευστο καὶ ἐποίησε σοφόν, ὅσα διδασκάλων ἀγαθῶν εἶχετο· ἢ ταῦτα οὐκ ἀκήκοας τῶν πρεσβυτέρων; ἀκήκοα. οὐκ ἂν ἅρα τὴν γε φύσιν τοῦ ὕεος αὐτοῦ ἠτιάσας ἂν τις εἶναι κακὴν. ἴσως [93e] οὐκ ἂν. τί δὲ τόδε; ὡς Κλεόφαντος ὁ Θεμιστοκλέους ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἐγένετο ἅπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἥδη του ἀκήκοας ἢ νεωτέρου ἢ πρεσβυτέρου; οὐ δῆτα. ἄρ' οὖν ταῦτα μὲν οἰόμεθα βούλεσθαι αὐτὸν τὸν αὐτοῦ ὕδν παιδεῦσαι, ἦν δὲ αὐτὸς σοφίαν ἦν σοφός, οὐδὲν τῶν γειτόνων βελτίῳ ποιῆσαι, εἴπερ ἦν γε διδακτὸν ἢ ἀρετὴ; ἴσως μὰ Δί' οὐ.

St. 94a

[Σωκράτης]: οὗτος μὲν δὴ σοι τοιοῦτος διδάσκαλος ἀρετῆς, ὃν καὶ σὺ ὁμολογεῖς ἐν τοῖς ἄριστον τῶν προτέρων εἶναι· ἄλλον δὲ δὴ σκεψώμεθα, Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου· ἢ τοῦτον οὐχ ὁμολογεῖς ἀγαθὸν γεγονέναι; ἔγωγε, πάντως δῆπου. οὐκοῦν καὶ οὗτος τὸν ὕδν τὸν αὐτοῦ Λυσίμαχον, ὅσα μὲν διδασκάλων εἶχετο, κάλλιστα Ἀθηναίων ἐπαίδευσεν, ἄνδρα δὲ βελτίῳ δοκεῖ σοι ὁτιοῦν πεποικέναι; τούτῳ γάρ που καὶ συγγέγονας καὶ ὀρθῶς οἶός ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, Περικλέα, [94b] οὕτως μεγαλοπρεπῶς σοφὸν ἄνδρα, οἷσθ' ὅτι δύο ὕεις ἔθρεψε, Πάραλον καὶ Ξάνθιππον; ἔγωγε. τούτους μέντοι, ὡς οἶσθα καὶ σύ, ἱππέας μὲν ἐδίδαξεν οὐδενὸς χείρους Ἀθηναίων, καὶ μουσικὴν καὶ ἀγωνίαν καὶ τᾶλλα ἐπαίδευσεν ὅσα τέχνης ἔχεται οὐδενὸς χείρους· ἀγαθοὺς δὲ ἅρα ἄνδρας οὐκ ἐβούλετο ποιῆσαι; δοκῶ μὲν, ἐβούλετο, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἦ διδακτὸν. ἵνα δὲ μὴ ὀλίγους οἷη καὶ τοὺς φαυλοτάτους Ἀθηναίων ἀδυνάτους γεγονέναι τοῦτο τὸ [94c] πρᾶγμα, ἐνθυμήθητι ὅτι Θουκυδίδης αὖ δύο ὕεις ἔθρεψεν, Μελησίαν καὶ Στέφανον, καὶ τούτους ἐπαίδευσεν τά τε ἄλλα εὖ καὶ ἐπάλαισαν κάλλιστα Ἀθηναίων— τὸν μὲν γὰρ Ξανθίαν ἔδωκε, τὸν δὲ Εὐδῶρον· οὗτοι δὲ που ἐδόκουν τῶν τότε κάλλιστα παλαίειν— ἢ οὐ μέμνησαι; ἔγωγε, ἀκοῇ. οὐκοῦν δῆλον ὅτι οὗτος οὐκ ἂν ποτε, οὐ μὲν ἔδει δαπανώμενον [94d] διδάσκειν, ταῦτα μὲν ἐδίδαξε τοὺς παῖδας τοὺς αὐτοῦ, οὐ δὲ οὐδὲν ἔδει ἀναλῶσαντα ἀγαθοὺς ἄνδρας ποιῆσαι, ταῦτα δὲ οὐκ ἐδίδαξεν, εἰ διδακτὸν ἦν; ἀλλὰ γὰρ ἴσως ὁ Θουκυδίδης φαῦλος ἦν, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων; καὶ οἰκίας μεγάλης ἦν καὶ ἐδύνατο μέγα ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν, ὥστε εἴπερ ἦν τοῦτο διδακτὸν, ἐξευρεῖν ἂν ὅστις ἐμελλεν αὐτοῦ τοὺς ὕεις ἀγαθοὺς ποιήσιν, ἢ τῶν ἐπιχωρίων τις ἢ τῶν ξένων, [94e] εἰ αὐτὸς μὴ ἐσχόλαζεν διὰ τὴν τῆς πόλεως ἐπιμέλειαν. ἀλλὰ γάρ, ὦ ἑταῖρε Ἄνυτε, μὴ οὐκ ἦ διδακτὸν ἀρετῇ.

St. 95a

[Ἄνυτος]: ὦ Σώκρατες, ῥαδίως μοι δοκεῖς κακῶς λέγειν ἀνθρώπους. ἐγὼ μὲν οὖν ἂν σοι συμβουλεύσαιμι, εἰ ἐθέλεις ἐμοὶ πείθεσθαι, εὐλαβεῖσθαι· ὡς ἴσως μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει ῥᾶόν ἐστιν κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους ἢ εὖ, ἐν τῇδε δὲ καὶ πάν· οἶμαι δὲ σὲ καὶ αὐτὸν εἰδέναι. ὦ Μένων, Ἄνυτος μὲν μοι δοκεῖ χαλεπαίνειν, καὶ οὐδὲν θαυμάζω· οἴεται γάρ με πρῶτον μὲν κακηγορεῖν τούτους τοὺς ἄνδρας, ἔπειτα ἡγεῖται καὶ αὐτὸς εἶναι εἷς τούτων. ἀλλ' οὗτος μὲν ἐάν ποτε γνῶ οἷόν ἐστιν τὸ κακῶς λέγειν, παύσεται χαλεπαίνων, νῦν δὲ ἀγνοεῖ· σὺ δέ μοι εἰπέ, οὐ καὶ παρ' ὑμῖν εἰσὶν καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες; πάνυ γε. τί [95b] οὖν; ἐθέλουσιν οὗτοι παρέχειν αὐτοὺς διδασκάλους τοῖς νέοις, καὶ ὁμολογεῖν διδάσκαλοί τε εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῇ; οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ τότε μὲν

ἂν αὐτῶν ἀκούσῃς ὥς διδακτόν, τοτὲ δὲ ὥς οὐ. φῶμεν οὖν τούτους διδασκάλους εἶναι τούτου τοῦ πράγματος, οἷς μὴδὲ αὐτὸ τοῦτο ὁμολογεῖται; οὐ μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες. τί δὲ δῆ; οἱ σοφισταὶ σοι οὗτοι, οἵπερ μόνοι ἐπαγγέλλονται, δοκοῦσι διδάσκαλοι εἶναι ἀρετῆς; καὶ [95c] Γοργίου μάλιστα, ὦ Σώκρατες, ταῦτα ἄγαμαι, ὅτι οὐκ ἂν ποτε αὐτοῦ τοῦτο ἀκούσῃς ὑπὸ σκηνῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καταγελαῖ, ὅταν ἀκούσῃ ὑπὸ σκηνῶν. ἀλλὰ λέγειν οἷται δεῖν ποιεῖν δεινούς. οὐδ' ἄρα σοὶ δοκοῦσιν οἱ σοφισταὶ διδάσκαλοι εἶναι; οὐκ ἔχω λέγειν, ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸς ὅπερ οἱ πολλοὶ πέπονθα· τοτὲ μὲν μοι δοκοῦσιν, τοτὲ δὲ οὐ. οἶσθα δὲ ὅτι οὐ μόνον σοὶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολιτικοῖς τοῦτο δοκεῖ τοτὲ μὲν εἶναι διδακτόν, τοτὲ δ' οὐ, ἀλλὰ [95d] καὶ Θέογνιν τὸν ποιητὴν οἶσθ' ὅτι ταῦτα ταῦτα λέγει; ἐν ποίοις ἔπεσιν; ἐν τοῖς ἐλεγείοις, οὐ λέγει—

καὶ παρὰ τοῖσιν πῖνε καὶ ἔσθιε, καὶ μετὰ τοῖσιν
ἕξε, καὶ ἄνδανε τοῖς, ὣν μεγάλη δύναμις.
ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἐσθλὰ διδάξεται· ἦν δὲ κακοῖσιν
συμμίσγῃς, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἐόντα νόον.

Theognis 33-36 Bergk

[Σωκράτης]: οἶσθ' ὅτι ἐν τούτοις μὲν ὥς διδακτοῦ οὔσης τῆς ἀρετῆς λέγει; φαίνεται γε. ἐν ἄλλοις δὲ γε ὀλίγον μεταβάς, —

εἰ δ' ἦν ποιητόν, φησί, καὶ ἔνθετον ἀνδρὶ νόημα,

[Σωκράτης]: λέγει πως ὅτι—

πολλοὺς ἂν μισθοὺς καὶ μεγάλους ἔφερον

[Σωκράτης]: οἱ δυνάμενοι τοῦτο ποιεῖν, καὶ—

οὐ ποτ' ἂν ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς ἔγεντο κακός,
πειθόμενος μύθοισι σαόφροσιν. ἀλλὰ διδάσκων
οὐ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.

Theognis 434-438 Bergk

[Σωκράτης]: ἐννοεῖς ὅτι αὐτὸς αὐτῷ πάλιν περὶ τῶν αὐτῶν τάναντία λέγει; φαίνεται. ἔχεις οὖν εἰπεῖν ἄλλου ὅτου οὖν πράγματος, οὐ οἱ μὲν φάσκοντες διδάσκαλοι εἶναι οὐχ ὅπως ἄλλων διδάσκαλοι ὁμολογοῦνται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ἐπίστασθαι, ἀλλὰ πονηροὶ εἶναι [96b] περὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὐ φασὶ διδάσκαλοι εἶναι, οἱ δὲ ὁμολογούμενοι αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοι τοτὲ μὲν φασιν αὐτὸ διδακτόν εἶναι, τοτὲ δὲ οὐ; τοὺς οὖν οὕτω τεταραγμένους περὶ ὅτου οὖν φαίης ἂν σὺ κυρίως διδασκάλους εἶναι; μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. οὐκοῦν εἰ μήτε οἱ σοφισταὶ μήτε οἱ αὐτοὶ καλοὶ κάγαθοι ὄντες διδάσκαλοί εἰσι τοῦ πράγματος, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν ἄλλοι γε; οὐ μοι δοκεῖ. εἰ [96c] δὲ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; δοκεῖ μοι ἔχειν ὥς λέγεις. ὁμολογήκαμεν δὲ γε, πράγματος οὐ μήτε διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, τοῦτο μὴδὲ διδακτόν εἶναι; ὁμολογήκαμεν. οὐκοῦν ἀρετῆς οὐδαμοῦ φαίνονται διδάσκαλοι; ἔστι ταῦτα. εἰ δὲ γε μὴ διδάσκαλοι, οὐδὲ μαθηταί; φαίνεται οὕτως. ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἂν εἴη διδακτόν; οὐκ [96d] ἔοικεν, εἶπερ ὀρθῶς ἡμεῖς ἐσκέμμεθα. ὥστε καὶ θαυμάζω δῆ, ὦ Σώκρατες, πότερον ποτε οὐδ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, ἢ τίς ἂν εἴη τρόπος τῆς γενέσεως τῶν ἀγαθῶν γιγνομένων. κινδυνεύομεν, ὦ Μένων, ἐγὼ τε καὶ σὺ φαυλοὶ τινες εἶναι ἄνδρες, καὶ σέ τε Γοργίας οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευκέναι καὶ ἐμὲ Πρόδικος. παντὸς μᾶλλον οὖν προσεκτέον τὸν νοῦν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ ζητητέον ὅστις ἡμᾶς ἐνὶ γέ τῳ τρόπῳ βελτίους [96e] ποιήσει· λέγω δὲ ταῦτα ἀποβλέψας πρὸς τὴν ἄρτι ζήτησιν, ὥς ἡμᾶς ἔλαθεν καταγελάστωσ' ὅτι οὐ μόνον ἐπιστήμης ἡγουμένης ὀρθῶς τε καὶ εὖ τοῖς ἀνθρώποις πράττεται τὰ πράγματα, ἢ ἴσως καὶ διαφεύγει ἡμᾶς τὸ

γινῶναι τίνα ποτὲ τρόπον γίνονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες;

St. 97a

[Σωκράτης]: ὦδε· ὅτι μὲν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δεῖ ὠφελίμους εἶναι, ὀρθῶς ὡμολογήκαμεν τοῦτό γε ὅτι οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· ἢ γάρ; ναί. καὶ ὅτι γε ὠφελίμοι ἔσονται, ἂν ὀρθῶς ἡμῖν ἡγῶνται τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτό που καλῶς ὡμολογοῦμεν; ναί. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ὀρθῶς ἡγεῖσθαι, ἐὰν μὴ φρόνιμος ᾖ, τοῦτο ὅμοιοί ἐσμεν οὐκ ὀρθῶς ὡμολογηκόσιν. πῶς δὴ ὀρθῶς λέγεις; ἐγὼ ἐρῶ. εἰ εἰδὼς τὴν ὁδὸν τὴν εἰς Λάρισαν ἢ ὅποι βούλει ἄλλοσε βαδίζοι καὶ ἄλλοις ἡγοῖτο, ἄλλο τι ὀρθῶς ἂν καὶ εὖ ἡγοῖτο; πάνυ γε. τί [97b] δ' εἴ τις ὀρθῶς μὲν δοξάζων ἦτις ἐστὶν ἡ ὁδός, ἐληλυθὼς δὲ μὴ μὴδ' ἐπιστάμενος, οὐ καὶ οὗτος ἂν ὀρθῶς ἡγοῖτο; πάνυ γε. καὶ ἕως γ' ἂν που ὀρθὴν δόξαν ἔχη περὶ ὧν ὁ ἕτερος ἐπιστήμην, οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν ἔσται, οἰόμενος μὲν ἀληθῆ, φρονῶν δὲ μὴ, τοῦ τοῦτο φρονούντος. οὐδὲν γάρ. δόξα ἄρα ἀληθῆς πρὸς ὀρθότητα πράξεως οὐδὲν χείρων ἡγεμὼν φρονήσεως· καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ νυνδὴ παρελείπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς ἀρετῆς σκέψει ὁποῖόν τι εἴη, λέγοντες ὅτι [97c] φρόνησις μόνον ἡγεῖται τοῦ ὀρθῶς πράττειν· τὸ δὲ ἄρα καὶ δόξα ἦν ἀληθῆς. ἔοικέ γε. οὐδὲν ἄρα ἦττον ὠφελίμὸν ἐστὶν ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης. τοσοῦτ' γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι ὁ μὲν τὴν ἐπιστήμην ἔχων ἀεὶ ἂν ἐπιτυχάνοι, ὁ δὲ τὴν ὀρθὴν δόξαν τοτὲ μὲν ἂν τυγχάνοι, τοτὲ δ' οὐ. πῶς λέγεις; ὁ ἀεὶ ἔχων ὀρθὴν δόξαν οὐκ ἀεὶ ἂν τυγχάνοι, ἕωπερ ὀρθὰ δοξάζοι; ἀνάγκη μοι φαίνεται· ὥστε θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, τούτου [97d] οὕτως ἔχοντος, ὅτι δὴ ποτε πολὺ τιμιωτέρα ἢ ἐπιστήμη τῆς ὀρθῆς δόξης, καὶ δι' ὅτι τὸ μὲν ἕτερον, τὸ δὲ ἕτερόν ἐστιν αὐτῶν. οἶσθα οὖν δι' ὅτι θαυμάζεις, ἢ ἐγὼ σοι εἶπω; πάνυ γ' εἰπέ. ὅτι τοῖς Δαιδάλου ἀγάλμασιν οὐ προσέσχηκας τὸν νοῦν· ἴσως δὲ οὐδ' ἔστιν παρ' ὑμῖν. πρὸς τί δὲ δὴ τοῦτο λέγεις; ὅτι καὶ ταῦτα, ἐὰν μὲν μὴ δεδεμένα ᾖ, ἀποδιδράσκει καὶ δραπετεύει, ἐὰν δὲ δεδεμένα, παραμένει. τί [97e] οὖν δὴ;

St. 98a

[Μένων]: τῶν ἐκείνου ποιημάτων λελυμένον μὲν ἐκτῆσθαι οὐ πολλῆς τιнос ἄξιόν ἐστι τιμῆς, ὥπερ δραπέτην ἄνθρωπον —οὐ γὰρ παραμένει— δεδεμένον δὲ πολλοῦ ἄξιον· πάνυ γὰρ καλὰ τὰ ἔργα ἐστίν. πρὸς τί οὖν δὴ λέγω ταῦτα; πρὸς τὰς δόξας τὰς ἀληθεῖς. καὶ γὰρ αἱ δόξαι αἱ ἀληθεῖς, ὅσον μὲν ἂν χρόνον παραμένωσιν, καλὸν τὸ χρῆμα καὶ πάντ' ἀγαθὰ ἐργάζονται· πολὺν δὲ χρόνον οὐκ ἐθέλουσι παραμένειν, ἀλλὰ δραπετεύουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε οὐ πολλοῦ ἄξιαί εἰσιν, ἕως ἂν τις αὐτὰς δῆσῃ αἰτίας λογισμῷ. τοῦτο δ' ἐστίν, ὦ Μένων ἐταῖρε, ἀνάμνησις, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν ὡμολόγηται. ἐπειδὴ δὲ δεθῶσιν, πρῶτον μὲν ἐπιστῆμαι γίνονται, ἔπειτα μόνιμοι· καὶ διὰ ταῦτα δὴ τιμιώτερον ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης ἐστίν, καὶ διαφέρει δεσμῷ ἐπιστήμη ὀρθῆς δόξης. νῆ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, ἔοικεν τοιοῦτ' ἔιναι. καὶ [98b] μὴν καὶ ἐγὼ ὡς οὐκ εἰδὼς λέγω, ἀλλὰ εἰκάζων· ὅτι δὲ ἐστὶν τι ἄλλοιον ὀρθὴ δόξα καὶ ἐπιστήμη, οὐ πάνυ μοι δοκῶ τοῦτο εἰκάζειν, ἀλλ' εἵπερ τι ἄλλο φαίην ἂν εἰδέναι— ὀλίγα δ' ἂν φαίην— ἐν δ' οὖν καὶ τοῦτο ἐκείνων θείην ἂν ὦν οἶδα. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ Σώκρατες, λέγεις. τί δέ; τόδε οὐκ ὀρθῶς, ὅτι ἀληθῆς δόξα ἡγουμένη τὸ ἔργον ἐκάστης τῆς πράξεως οὐδὲν χεῖρον ἀπεργάζεται ἢ ἐπιστήμη; καὶ τοῦτο δοκεῖ μοι ἀληθῆ λέγειν. οὐδὲν [98c] ἄρα ὀρθὴ δόξα ἐπιστήμης χεῖρον οὐδὲ ἦττον ὠφελίμη ἔσται εἰς τὰς πράξεις, οὐδὲ ἀνὴρ ὁ ἔχων ὀρθὴν δόξαν ἢ ὁ ἐπιστήμην. ἔστι ταῦτα. καὶ μὴν ὃ γε ἀγαθὸς ἀνὴρ ὠφελίμος ἡμῖν ὡμολόγηται εἶναι. ναί. ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνον δι' ἐπιστήμην ἀγαθοὶ ἄνδρες ἂν εἶεν καὶ ὠφελίμοι ταῖς πόλεσιν, εἵπερ εἶεν, ἀλλὰ καὶ δι' ὀρθὴν δόξαν, τούτοις δὲ οὐδέτερον φύσει ἐστὶν τοῖς ἀνθρώποις, [98d] οὔτε ἐπιστήμη οὔτε δόξα ἀληθῆς, οὔτ' ἐπίκτητα— ἢ δοκεῖ σοι φύσει ὅποτερον οὖν αὐτοῖς εἶναι; οὐκ ἔμοιγε. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ φύσει, οὐδὲ οἱ ἀγαθοὶ φύσει εἶεν ἄν. οὐ δῆτα. ἐπειδὴ δέ γε οὐ φύσει, ἐσκοποῦμεν τὸ μετὰ τοῦτο εἰ διδακτὸν ἐστίν. ναί. οὐκοῦν διδακτὸν ἔδοξεν εἶναι, εἰ φρόνησις ἢ ἀρετή; ναί. κὰν εἴ γε διδακτὸν εἴη, φρόνησις ἂν εἶναι; πάνυ γε. καὶ [98e] εἰ μὲν γε διδάσκαλοι εἶεν, διδακτὸν ἂν εἶναι, μὴ ὄντων δὲ οὐ διδακτὸν; οὕτω. ἀλλὰ μὴν ὡμολογήκαμεν μὴ εἶναι αὐτοῦ διδασκάλους; ἔστι ταῦτα. ὡμολογήκαμεν ἄρα μήτε διδακτὸν αὐτὸ μήτε φρόνησιν εἶναι; πάνυ γε. ἀλλὰ μὴν ἀγαθὸν γε αὐτὸ ὁμολογοῦμεν εἶναι; ναί. ὠφελίμον δὲ καὶ ἀγαθὸν εἶναι τὸ ὀρθῶς ἡγούμενον; πάνυ γε.

St. 99a

[Μένων]: ὀρθῶς δέ γε ἡγεῖσθαι δύο ὄντα ταῦτα μόνα, δόξαν τε ἀληθῆ καὶ ἐπιστήμην, ἃ ἔχων ἄνθρωπος ὀρθῶς ἡγεῖται— τὰ γὰρ ἀπὸ τύχης τινὸς ὀρθῶς γινόμενα οὐκ ἀνθρωπίνη ἡγεμονία γίνονται— ὧν δὲ ἄνθρωπος ἡγεμὼν ἐστὶν ἐπὶ τὸ ὀρθόν, δύο ταῦτα, δόξα ἀληθὴς καὶ ἐπιστήμη. δοκεῖ μοι οὕτως. οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐ διδακτόν ἐστιν, οὐδ' ἐπιστήμη δὴ ἔτι γίνονται ἡ ἀρετὴ; οὐ φαίνεται. δυοῖν [99b] ἄρα ὄντων ἀγαθοῖν καὶ ὠφελίμων τὸ μὲν ἕτερον ἀπολέλυσται, καὶ οὐκ ἂν εἴη ἐν πολιτικῇ πράξει ἐπιστήμη ἡγεμὼν. οὐ μοι δοκεῖ. οὐκ ἄρα σοφία τινὶ οὐδὲ σοφοὶ ὄντες οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες ἡγοῦντο ταῖς πόλεσιν, οἱ ἀμφὶ Θεμιστοκλέα τε καὶ οὐς ἄρτι Ἄνυτος ὅδε ἔλεγεν· διὸ δὴ καὶ οὐχ οἷοί τε ἄλλους ποιεῖν τοιούτους οἷοι αὐτοὶ εἰσι, ἅτε οὐ δι' ἐπιστήμην ὄντες τοιοῦτοι. ἔοικεν οὕτως ἔχειν, ὦ Σώκρατες, ὡς λέγεις. οὐκοῦν εἰ μὴ ἐπιστήμη, εὐδοξία δὴ τὸ λοιπὸν [99c] γίνονται· ἥ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες χρώμενοι τὰς πόλεις ὀρθοῦσιν, οὐδὲν διαφερόντως ἔχοντες πρὸς τὸ φρονεῖν ἢ οἱ χρησμοδοὶ τε καὶ οἱ θεομάντεις· καὶ γὰρ οὗτοι ἐνθουσιῶντες λέγουσιν μὲν ἀληθῆ καὶ πολλὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσιν. κινδυνεύει οὕτως ἔχειν. οὐκοῦν, ὦ Μένων, ἄξιον τούτους θεῖους καλεῖν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νοῦν μὴ ἔχοντες πολλὰ καὶ μεγάλα κατορθοῦσιν ὧν πράττουσι καὶ λέγουσι; πάννυ γε. ὀρθῶς ἄρ' ἂν καλοῖμεν θεῖους τε οὐς νυνδὴ ἐλέγομεν χρησμοδοὺς [99d] καὶ μάντεις καὶ τοὺς ποιητικοὺς ἅπαντας· καὶ τοὺς πολιτικοὺς οὐχ ἥκιστα τούτων φαῖμεν ἂν θεῖους τε εἶναι καὶ ἐνθουσιάζειν, ἐπίπνους ὄντας καὶ κατεχομένους ἐκ τοῦ θεοῦ, ὅταν κατορθῶσι λέγοντες πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα, μηδὲν εἰδότες ὧν λέγουσιν. πάννυ γε. καὶ αἱ γε γυναῖκες δῆπου, ὦ Μένων, τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῖους καλοῦσι· καὶ οἱ Λάκωνες ὅταν τινὰ ἐγκωμιάζωσιν ἀγαθὸν ἄνδρα, θεῖος ἀνὴρ, φασίν, οὗτος. καὶ [99e] φαίνονται γε, ὦ Σώκρατες, ὀρθῶς λέγειν. καίτοι ἴσως Ἄνυτος ὅδε σοι ἄχθεται λέγοντι.

St. 100a

[Σωκράτης]: οὐδὲν μέλει ἔμοιγε. τούτῳ μὲν, ὦ Μένων, καὶ αὐθις διαλεξόμεθα· εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμεν τε καὶ ἐλέγομεν, ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν, ἀλλὰ θεῖα μοῖρα παραγίγνομένη ἄνευ νοῦ οἷς ἂν παραγίγνηται, εἰ μὴ τις εἴη τοιοῦτος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν οἷος καὶ ἄλλον ποιῆσαι πολιτικόν. εἰ δὲ εἴη, σχεδὸν ἂν τι οὗτος λέγοιτο τοιοῦτος ἐν τοῖς ζῶσιν οἷον ἔφη Ὅμηρος ἐν τοῖς τεθνεῶσιν τὸν Τειρεσίαν εἶναι, λέγων περὶ αὐτοῦ, ὅτι οἷος πέπνυται τῶν ἐν Ἰδίου, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀίσσουσι. ταῦτόν ἂν καὶ ἐνθάδε ὁ τοιοῦτος ὡς περ παρὰ σκιάς ἀληθὲς ἂν πρᾶγμα εἴη πρὸς ἀρετήν. κάλλιστα [100b] δοκεῖς μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες. ἐκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ, ὦ Μένων, θεῖα μοῖρα ἡμῖν φαίνεται παραγίγνομένη ἡ ἀρετὴ οἷς ἂν παραγίγνηται· τὸ δὲ σαφὲς περὶ αὐτοῦ εἰσόμεθα τότε, ὅταν πρὶν ᾧτινι τρόπῳ τοῖς ἀνθρώποις παραγίγνεται ἀρετὴ, πρότερον ἐπιχειρήσωμεν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ζητεῖν τί ποτ' ἔστιν ἀρετὴ. νῦν δ' ἐμοὶ μὲν ὥρα ποι εἶναι, σὺ δὲ ταῦτα ταῦτα ἅπερ αὐτὸς πέπεισαι πεῖθε καὶ τὸν ξένον τόνδε Ἄνυτον, ἵνα πρᾶότερος [100c] ἦ· ὡς ἐὰν πείσης τοῦτον, ἔστιν ὅτι καὶ Ἀθηναίους ὀνήσεις.